

**Nuomonė Nr. 26/2025 dėl Europos Komisijos įgyvendinimo
sprendimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 dėl tinkamos
asmens duomenų apsaugos Jungtinėje Karalystėje projekto**

Priimta 2025 m. spalio 16 d.

Santrauka

2025 m. liepos 22 d. Europos Komisija pradėjo savo įgyvendinimo sprendimo dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Jungtinėje Karalystėje pagal BDAR 45 straipsnio 2 dalį projekto priėmimo procesą. Šiuo sprendimo projektu tam tikrų ankstesnio 2021 m. birželio 28 d. sprendimo dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos dalių galiojimas pratęsiamas iki 2031 m. gruodžio mėn.

Tą pačią dieną Europos Komisija Europos duomenų apsaugos valdybos (toliau – EDAV) paprašė pateikti savo nuomonę. EDAV įvertino Jungtinės Karalystės užtikrinamo duomenų apsaugos lygio tinkamumą, išnagrinėjusi sprendimo projektą ir išanalizavusi Europos Komisijos pateiktus dokumentus.

EDAV daugiausiai dėmesio skyrė bendriesiems duomenų apsaugos aspektams sprendimo projekte ir valdžios institucijų prieigai prie asmens duomenų, Jungtinei Karalystei perduotų iš EEE teisėsaugos ir nacionalinio saugumo tikslais, įskaitant teisių gynimo priemones, kuriomis gali naudotis asmenys EEE.

EDAV taip pat įvertino, ar Jungtinės Karalystės teisinėje sistemoje numatytos apsaugos priemonės yra įdiegtos ir ar jos veiksmingos.

Šiam darbui atlikti EDAV kaip pagrindą naudojo savo 2017 m. lapkričio 28 d. priimtu BDAR darbinio dokumentu dėl tinkamumo pavyzdžių (toliau – „BDAR tinkamumo pavyzdžiai“), paskutinį kartą atnaujintu 2018 m. vasario 6 d., ir EDAV rekomendacijomis Nr. 02/2020 dėl Europos pagrindinių garantijų taikant stebėjimo priemones.

EDAV palankiai vertina nuolatinį Jungtinės Karalystės ir ES duomenų apsaugos sistemų derinimą, nepaisant naujausių pokyčių Jungtinės Karalystės teisinėje sistemoje. Atsižvelgiant į tai, šioje nuomonėje išskiriami keli aspektai, kuriuos reikia toliau analizuoti, taip pat keli klausimai, kuriuos Komisija turėtų atidžiai stebėti ateinančiais metais vykdydama savo stebėsenos pareigą pagal BDAR 45 straipsnio 4 dalį.

EDAV pažymi, kad Jungtinė Karalystė priėmė pakeitimus, susijusius su „paveldėta“ ES teisine sistema, priimdama 2023 m. Paliktos galioti ES teisės (panaikinimo ir pertvarkymo) aktą (toliau – Paliktos galioti ES teisės aktas), kuris, be kita ko, panaikina ES teisės viršenybės principą (su garantijomis dėl kai kurių BDAR nuostatų) ir tiesioginį ES teisės principų, įskaitant iš Pagrindinių teisių chartijos kylančią teisę į privatumą ir duomenų apsaugą, taikymą. EDAV ragina Komisiją paaiškinti ir išsamiau įvertinti Paliktos galioti ES teisės aktu padarytus pakeitimus ir įvertinti jų poveikį visai Jungtinės Karalystės teisei sistemai ir konkrečiai jos duomenų apsaugos sistemai. EDAV taip pat mano, kad Komisija ateityje turėtų atidžiai stebėti šią sritį.

EDAV pažymi, kad valstybės sekretoriui suteikti nauji įgaliojimai iš dalies pakeisti naują duomenų apsaugos sistemą priimant antrinius teisės aktus, kurie tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, tarptautinio duomenų perdavimo, automatizuoto sprendimų priėmimo ir informacijos komisijos valdymo, reikalauja mažiau parlamentinės kontrolės. EDAV ragina Komisiją galutiniame Sprendime dėl tinkamumo išskirti sritis, kurias ji ketina atidžiai stebėti, nes yra pavojus, kad Jungtinės Karalystės antrinės teisės aktai dar labiau nukryps nuo ES duomenų apsaugos teisės.

EDAV atkreipia dėmesį į asmens duomenų perdavimą reglamentuojančių taisyklių pakeitimus, visų pirma į naują elementą, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant tinkamumą, orientacinį sąrašą, į kurį neįtraukti svarbūs ankstesnio Jungtinės Karalystės apsaugos lygio tinkamumo vertinimo elementai¹.

¹ i) trečiosios valstybės taisyklės, susijusios su „visuomenės saugumu, gynyba, nacionaliniu saugumu ir baudžiamąja teise bei valdžios institucijų prieiga prie asmens duomenų“, ii) teismų praktika, iii) veiksmingos ir vykdytinos duomenų subjektų teisės

Tai taikoma tiek duomenų perdavimui į trečiąsias valstybes pagal Jungtinės Karalystės BDAR, tiek teisėsaugos tikslais tvarkomų duomenų perdavimui. EDAV ragina Komisiją toliau konkrečiai gilintis į šiuos aspektus, stebėti pokyčius ir praktinį šio naujo tinkamumo vertinimo įgyvendinimą.

EDAV ragina Komisiją išsamiau įvertinti Informacijos komisaro biuro pertvarkymą į valdybą ir vykdomųjų bei nevykdomųjų valdybos narių skyrimo ir atleidimo taisykles. EDAV taip pat ragina Komisiją pateikti išsamesnės informacijos apie neseniai surengtas Informacijos komisaro biuro konsultacijas, paskelbtas po šio sprendimo projekto priėmimo, siekiant įdiegti naują skundų rūšiavimo tvarką. EDAV ragina Komisiją stebėti visus šiuos pakeitimus, kai jie įsigalios. Teigiamai vertindama Informacijos komisaro biuro skaidrumo politiką ir jo pateiktus statistinius bei analitinius duomenis apie jo vykdytą teisėsaugos veiklą, EDAV taip pat ragina Komisiją atlikti išsamesnį vertinimą ir stebėti įgaliojimų imtis taisomųjų veiksmų taikymą, sankcijų veiksmingumą ir teisių gynimo priemonės nukentėjusioms šalims Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos sistemoje.

EDAV mano, kad būtina įvertinti teisėsaugos sistemoje išplėstas išimtis nacionalinio saugumo tikslais, ir toliau ypač atidžiai stebi visas proporcingumo principo ir reikalavimo tvarkyti asmens duomenis teisėtu tikslu taikymo išimtis. Be to, visas priežiūros institucijos įgaliojimų taikymo išimtis reikėtų vertinti atsargiai. „Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas akto ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.“ EDAV ragina Komisiją galutiniame sprendimo projekte papildyti savo vertinimą ir stebėti praktinį nacionalinio saugumo tikslais taikomų išimčių taikymą teisėsaugos institucijoms.

EDAV pažymi, kad, konkrečiomis aplinkybėmis, kompetentingų teisėsaugos institucijų atliekamam asmens duomenų tvarkymui gali būti taikomos taisyklės, kurios paprastai taikomos nacionalinių saugumo institucijų atliekamam asmens duomenų tvarkymui. Atsižvelgiant į tai ypač reikia stebėti, kad nacionalinio saugumo tikslais atliekamą duomenų tvarkymą reglamentuojanti duomenų apsaugos tvarka nebūtų taikoma tada, kai aplinkybės nėra susijusios su nacionaliniu saugumu. EDAV ragina Komisiją stebėti, ar reikalavimus atitinkančios kompetentingos institucijos geba aiškiai skirti skirtingus duomenų tvarkymo tikslus ir laikytis atitinkamos teisinės sistemos.

EDAV palankiai vertina Jungtinės Karalystės ir JAV pateiktus paaiškinimus dėl Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimo dėl debesijos akto, kurie suteikia daugiau teisinio aiškumo. Kartu EDAV norėtų priminti, kad reikia stiprinti apsaugos priemones, numatytas ES ir JAV bendrajame susitarime, kurio privatumo ir duomenų apsaugos priemonės įtrauktos į Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimą dėl debesijos akto. EDAV mano, kad Komisija turėtų patikslinti, kaip ji vertina Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimą dėl debesijos akto ir bet kokią galimą jo poveikį apsaugos lygiui. EDAV ragina Komisiją savo būsimuose vertinimuose ir peržiūrose ir toliau atsižvelgti į Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimą dėl debesijos akto.

Kaip neseniai nurodyta Pareiškime Nr. 05/2024, EDAV mano, kad duomenų šifravimas yra būtinas siekiant užtikrinti asmens duomenų ir elektroninių ryšių saugumą ir konfidencialumą. Įmonėms nustatomi įpareigojimai sudaryti techninę galimybę pašalinti šifravimą valdžios institucijoms to pareikalavus lemia sisteminių pažeidžiamumų atsiradimą ir kelia tiesioginę grėsmę elektroninių ryšių vientisumui ir konfidencialumui. Tokie pokyčiai turi būti išnagrinėti sprendime dėl tinkamumo, ypač atsižvelgiant į BDAR 45 straipsnio 2 dalies a punktą, reikalaujantį įvertinti ne tik pačią teisinę sistemą, bet ir jos įgyvendinimą.

ir administracinės bei teisminės teisių gynimo priemonės, kuriomis duomenų subjektai, kurių asmens duomenys perduodami, gali faktiškai pasinaudoti, ir iv) viena ar daugiau nepriklausomų priežiūros institucijų.

EDAV pažymi, kad 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo aktu nustatyta speciali tvarka, reglamentuojanti saugojimą ir tyrimą masinių asmens duomenų rinkinių, kurių privatumo asmenys, su kuriais tie duomenys susiję, „negalėjo pagrįstai tikėtis arba galėjo tik mažai tikėtis“. EDAV mano, kad reikia išaiškinti atitinkamus pakeitimus, ypač susijusius „individualių leidimų“ ir „kategorijos leidimų“ sąvokomis. Be to, EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip praktikoje taikomas terminas „privatumas, kurio nebuvo galima pagrįstai tikėtis arba buvo galima tik mažai tikėtis“.

Turinys

1.	IVADAS.....	7
1.1.	Komisijos sprendimo projekto taikymo sritis.....	7
1.2.	EDAV nuomonės apimtis.....	8
1.3.	Pokyčiai Jungtinės Karalystės teisinėje sistemoje.....	8
1.4.	Bendrosios pastabos ir susirūpinimą keliantys klausimai.....	10
1.4.1.	Jungtinės Karalystės priimti tarptautiniai įsipareigojimai.....	10
1.4.2.	Valstybės sekretoriaus įgaliojimai antriniais teisės aktais nustatyti DNPA pakeitimus.....	10
2.	Bendrieji duomenų apsaugos aspektai.....	11
2.1.	Pripažinti teisėti interesai.....	11
2.1.1.	Bendrosios pastabos.....	11
2.1.2.	Duomenų atskleidimas 6 straipsnio 1 dalies e punkte aprašyto duomenų tvarkymo tikslais	12
2.2.	Asmens teisės.....	12
2.2.1.	Teisė susipažinti su duomenimis.....	13
2.2.2.	Apsaugos priemonės dėl „imigracijos išimties“.....	13
2.3.	Tolesnio duomenų perdavimo apribojimas.....	14
2.4.	Automatizuotas sprendimų priėmimas.....	15
2.4.1.	Automatizuotas sprendimų priėmimas ir žmogaus dalyvavimas.....	16
3.	Procedūrinis ir vykdymo užtikrinimo mechanizmas.....	17
3.1.	Priežiūra ir vykdymo užtikrinimas.....	17
3.1.1.	Nepriklausoma priežiūra.....	17
3.1.2.	Vykdymo užtikrinimas ir sankcijos.....	18
4.	JUNGTINĖS KARALYSTĖS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PRIEIGA PRIE IŠ EUROPOS SĄJUNGOS PERDUOTŲ ASMENS DUOMENŲ IR JŲ NAUDOJIMAS.....	19
4.1.	Jungtinės Karalystės valdžios institucijų prieiga prie asmens duomenų ir jų naudojimas baudžiamosios teisės vykdymo tikslais.....	20
4.1.1.	Teisiniai pagrindai ir taikytinos apsaugos priemonės.....	20
4.1.1.1.	Tyrimo įgaliojimai teisėsaugos tikslais.....	20
4.1.1.2.	Teisėsaugos institucijoms nacionalinio saugumo tikslais taikomos išimtys.....	21
4.1.2.	Jungtinės Karalystės žvalgybos tarnybų ir teisėsaugos institucijų bendras asmens duomenų valdymas.....	22
4.1.3.	Teisė susipažinti.....	23

4.1.4.	Tolesnis duomenų perdavimas.....	24
4.1.4.1.	Naujas duomenų apsaugos kriterijus	24
4.1.4.2.	Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimas dėl debesijos akto	25
4.1.5.	Priežiūra ir teisių gynimas	26
4.2.	Jungtinės Karalystės valdžios institucijų prieiga prie asmens duomenų ir jų naudojimas nacionalinio saugumo tikslais.....	27
4.2.1.	Įpareigojimų sudaryti techninę galimybę naudojimas	27
4.2.2.	Teisiniai pagrindai ir taikytinos apsaugos priemonės.....	28
4.2.3.	Priežiūra ir teisių gynimas	30
5.	Sprendimo projekto peržiūra, galiojimo trukmė ir pratęsimas.....	30

Europos duomenų apsaugos valdyba,

atsižvelgdama į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – BDAR) 70 straipsnio 1 dalies s punktą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimą, ypač į jo XI priedą ir 37 protokolą su pakeitimais, padarytais 2018 m. liepos 6 d. EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 154/2018²,

atsižvelgdama į Darbo tvarkos taisyklių 12 ir 22 straipsnius,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

1. ĮVADAS

1.1. KOMISIJOS SPRENDIMO PROJEKTO TAIKymo SRITIS

1. 2025 m. liepos 22 d. Europos Komisija (toliau – Komisija) paprašė Europos duomenų apsaugos valdybos (toliau – EDAV) pateikti nuomonę dėl įgyvendinimo sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. birželio 28 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1772 pagal BDAR dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Jungtinėje Karalystėje, projekto (toliau – sprendimo projektas). Sprendimo projekte Komisija padarė išvadą, kad Jungtinė Karalystė toliau užtikrina tinkamą iš Europos Sąjungos į Jungtinę Karalystę perduodamų asmens duomenų apsaugos lygį pagal BDAR.
2. EDAV pažymi, kad šiuo sprendimo projektu 6 metais pratęsiamas 2021 m. birželio 28 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2021/1772 pagal BDAR dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Jungtinėje Karalystėje (toliau – ankstesnis Jungtinės Karalystės sprendimas dėl tinkamumo), kuris turėjo nustoti galioti 2025 m. birželio 27 d. (galiojimo pabaigos sąlyga), galiojimas. Ankstesnio Jungtinės Karalystės sprendimo dėl tinkamumo galiojimas 2025 m. birželio 24 d. Sprendimu (ES) 2025/1225 buvo pratęstas šešių mėnesių laikotarpiui iki 2025 m. gruodžio 27 d., kad Jungtinė Karalystė galėtų užbaigti savo duomenų apsaugos sistemos reformas³.
3. Sprendimo projekte Komisija įvertino, „ar išvada, kad Jungtinė Karalystė užtikrina tinkamą apsaugos lygį, tebėra faktiškai ir teisiškai pagrįsta atsižvelgiant į pokyčius, įvykusius po to, kai buvo priimtas ankstesnis Jungtinės Karalystės sprendimas dėl tinkamumo“.
4. Atlikdama vertinimą Komisija daugiausia dėmesio skyrė naujiems Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos teisės aktų pakeitimams, visų pirma tiems, kurie padaryti 2025 m. Duomenų (naudojimo ir prieigos) aktu (toliau – DNPA). Komisija konkrečiai išnagrinėjo ankstesnio Jungtinės Karalystės sprendimo dėl tinkamumo 281 konstatuojamojoje dalyje išvardytus elementus, kurie visi aprašyti sprendimo projekte.

² Šioje nuomonėje minimos valstybės narės – tai EEE valstybės narės.

³ Gavusi prašymą EDAV parengė nuomonę Nr. 06/2025 dėl Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimų pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą ir Duomenų apsaugos teisėsaugos srityje direktyvą dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Jungtinėje Karalystėje galiojimo pratęsimo.

5. EDAV sutinka, kad atliekant vertinimą daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama visiems naujiems Jungtinės Karalystės teisės aktų pakeitimams ir ankstesniame Jungtinės Karalystės sprendime dėl tinkamumo išskirtiems elementams, susijusiems su visais BDAR 45 straipsnio 2 dalyje išdėstytais elementais. Todėl EDAV palankiai vertintų, jei galutiniame sprendime dėl tinkamumo Komisija aiškiai nurodytų, kad prieš padarant išvadą, jog Jungtinės Karalystės teisinė sistema toliau užtikrina tinkamą asmens duomenų, perduodamų iš Europos Sąjungos į Jungtinę Karalystę, apsaugos lygį, buvo įvertinti visi BDAR 45 straipsnio 2 dalyje išvardyti elementai. EDAV taip pat palankiai vertintų, jei Komisija nurodytų, kad ji toliau vertins šiuos elementus vykdydama savo stebėsenos funkciją.

1.2. EDAV NUOMONĖS APIMTIS

6. EDAV Komisijai turi teikti nepriklausomas nuomones dėl apsaugos lygio trečiojoje valstybėje tinkamumo įvertinimo⁴, nustatyti galimus tinkamumo sistemos trūkumus ir teikti pasiūlymus šiems trūkumams pašalinti⁵. Kaip įprasta Jungtinės Karalystės teisės sistemoje, naujas sprendimas dėl tinkamumo papildo 2021 m. sprendimą dėl tinkamumo, kuris tebelieka galioti, taip pat tos jo dalys, kurios nėra konkrečiai aptariamoms šiame sprendimo projekte. Be to, ši EDAV nuomonė papildo ir patikslina jos nuomonę Nr. 14/2021⁶. Todėl EDAV analizė ir pastabos, pateiktos jos ankstesnėje nuomonėje dėl ankstesnio Jungtinės Karalystės sprendimo dėl tinkamumo, iš esmės tebėra aktualios.
7. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, EDAV savo pastabose daugiausia dėmesio skyrė konkreitiems sprendimo projekto punktais, visų pirma tokiems, kuriuos Europos Komisija turėtų patikslinti, papildyti arba ateityje stebėti.
8. EDAV taip pat pažymi, kad pagal Reglamento (ES) 2018/1725 47 ir 94 straipsnius⁷ Europos Sąjungos institucijos, organai, tarnybos ir agentūros gali perduoti asmens duomenis į trečiąją valstybę, teritoriją, sektorių arba tarptautinei organizacijai, kurią Europos Komisija pripažino pagal BDAR 45 straipsnio 3 dalį užtikrinančia tinkamo lygio apsaugą, jei perdavimas atliekamas tik vykdant užduotis, priklausančias duomenų valdytojo kompetencijai, ir jam nereikia papildomo leidimo. EDAV ragina Komisiją priminti apie šią teisinę galimybę galutinio sprendimo dėl tinkamumo konstatuojamosiose dalyse.

1.3. POKYČIAI JUNGTINĖS KARALYSTĖS TEISINĖJE SISTEMOJE

9. Kaip paaiškinta sprendimo projekte⁸, pasibaigus Jungtinės Karalystės ir ES susitarime dėl išstojimo⁹ numatytam įgyvendinimo laikotarpiui 2020 m. gruodžio 31 d., Jungtinė Karalystė planavo nustatyti

⁴ Žr. BDAR 70 straipsnio 1 dalies s punktą.

⁵ Žr. 29 straipsnio darbo grupės dokumento „Tinkamumo pavyzdžiai“, priimto 2017 m. lapkričio 28 d. ir paskutinį kartą peržiūrėto 2018 m. vasario 6 d. (WP254 1-oji peržiūrėta versija, patvirtinta EDAV, žr. <https://edpb.europa.eu/our-worktools/general-guidance/endorsed-wp29-guidelines>, toliau – „BDAR tinkamumo pavyzdžiai“), 2 skyrių „Procedūriniai tinkamumo išvadų aspektai pagal BDAR“.

⁶ 2021 m. balandžio 13 d. priimta nuomonė 14/2021 dėl Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Jungtinėje Karalystėje projekto https://www.edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_opinion142021_ukadequacy_gdpr.pdf_en.pdf.

⁷ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (ESDAR) (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

⁸ Žr. sprendimo projekto 2 konstatuojamąją dalį.

⁹ Įgyvendinimo laikotarpis – tai Jungtinės Karalystės ir ES susitarime dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES numatytas laikotarpis, kurį Jungtinė Karalystė nebebus ES narė, tačiau jai ir toliau bus taikomos ES taisyklės, ir ji liks bendrosios rinkos ir muitų sąjungos narė. Žr. 2020 m. Europos Sąjungos (Susitarimo dėl išstojimo) aktą.

naują duomenų apsaugos sistemą, kuri skirtųsi nuo ES teisinės sistemos. Galiausiai Jungtinė Karalystė patvirtino tik nedidelius galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų pakeitimus, visų priimdama DNPA.

10. Be duomenų apsaugos, vienas svarbiausių Jungtinės Karalystės teisinės sistemos pokyčių nuo to laiko, kai buvo priimtas ankstesnis Jungtinės Karalystės sprendimas dėl tinkamumo, susijęs su „paveldėta“ ES bendrąja teisine sistema (vadinama „palikta galioti ES teise“), t. y. teisinėmis nuostatomis, įtrauktomis į Jungtinės Karalystės teisę priėmus 2018 m. Europos Sąjungos (pasitraukimo) aktą. Palikta galioti ES teisė apėmė bendruosius ES teisės principus, įskaitant pagrindines teises, nustatytas ES pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija¹⁰), ir proporcingumo bei būtinumo principus, į kuriuos atsižvelgta rengiant ir aiškinant duomenų apsaugos teisės aktus Jungtinėje Karalystėje. Pagal 2018 m. Europos Sąjungos (pasitraukimo) aktą palikta galioti ES teisė išliko viršesnė už antrinę Jungtinės Karalystės teisę ir palikta galioti turėjo būti aiškinama laikantis bendrųjų ES teisės principų. Tačiau įsigaliojus 2023 m. Paliktos galioti ES teisės (panaikinimo ir pertvarkymo) aktui (toliau – Paliktos galioti ES teisės aktas)¹¹ tiesioginio ES teisės, o kartu ir Chartijoje nustatytų pagrindinių teisių, principų taikymo Jungtinės Karalystės nacionalinėje teisėje nebeliko. Paliktos galioti ES teisės aktas taip pat panaikino ES teisės viršenybės principą, nes palikta galioti ES teisė (dabar vadinama „asimiliuotąja teise“) dabar turi būti aiškinama pagal Jungtinės Karalystės nacionalinę teisę, o ne pagal ES teisės principus. Tai reikšmingas Jungtinės Karalystės teisinės tvarkos pakeitimas.
11. Be to, nors šiuo metu procesas sustabdytas, pagal Paliktos galioti ES teisės aktą gali būti įvestas daugiau laisvės suteikiantis (švelnesnis) teisinis kriterijus, leidžiantis Apeliacinio teismo ir Aukščiausiojo Teismo teisėjams nukrypti nuo paliktos galioti ES teismų praktikos¹². Jei bus priimtas, šis pakeitimas gali lemti reikšmingų pokyčių Jungtinėje Karalystėje.
12. Nepaisant šių pokyčių, EDAV palankiai vertina tai, kad Paliktos galioti ES teisės akte numatytos garantijos, užtikrinančios duomenų apsaugos teisės aktų viršenybę tam tikromis aplinkybėmis. Šios garantijos apima reikalavimus, kad joks teisės aktas, „kuriuo įpareigojama arba suteikiami įgaliojimai tvarkyti asmens duomenis, neturėtų viršenybės pagrindiniame duomenų apsaugos teisės akte nustatytos asmens duomenų tvarkymą reglamentuojančios nuostatos atžvilgiu“ ir kad duomenų apsaugos sistema ir toliau turėtų viršenybę kitų Jungtinės Karalystės teisės aktų atžvilgiu¹³. Vis dėlto EDAV pažymi, kad šios garantijos taip pat apima dvi išimtis: i) kai Jungtinės Karalystės parlamentas gali nuspręsti sąmoningai nepaisyti duomenų apsaugos reikalavimų¹⁴ ir ii) kai tam tikroms 2018 m. DAA nuostatomis taikoma išimtis ir todėl jos bus viršesnės už Jungtinės Karalystės BDAR¹⁵. Antrosios išimties poveikis Jungtinėje Karalystėje vis dar neaiškus ir dėl jo diskutuojama.
13. Kalbant apie Chartijoje įtvirtintų pagrindinių teisių apsaugą, sprendimo projekto 12 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad visos nuorodos į pagrindines teises ir laisves Jungtinės Karalystės BDAR ir 2018 m. DAA pakeistos nuorodomis į Europos žmogaus teisių konvencijoje nustatytas teises, kurios buvo įtrauktos į nacionalinius teisės aktus pagal 1998 m. Žmogaus teisių aktą¹⁶.

¹⁰ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 326, 2012 10 26, p. 391–407).

¹¹ Žr. sprendimo projekto 11 konstatuojamąją dalį.

¹² Žr. 6 skirsnį – 2023 m. Paliktos galioti ES teisės (panaikinimo ir pertvarkymo) aktas (Įsigaliojimas Nr. 2 ir paliktos galioti nuostatos) 2024 m. (panaikinimo) taisyklės.

¹³ Žr. 2018 m. DAA 183 skirsnio A dalį, įtrauktą DNPA 106 skirsnio 2 dalimi.

¹⁴ Žr. 2018 m. DAA 183 skirsnio A dalies 3 punktą, įtrauktą DNPA 106 skirsnio 2 dalimi.

¹⁵ Šios nuostatos išvardytos 2018 m. DAA 186 skirsnio 3 dalyje. Tai reiškia, kad tais atvejais, kai Jungtinės Karalystės BDAR 23 straipsnis prieštarauja vienam iš išvardytų skirsnių, pavyzdžiui, 2018 m. DAA 2 priedui, kuriame nustatytos duomenų subjektų teisių išimtys, pirmenybė bus teikiama 2018 m. DAA aiškinimui.

¹⁶ Žr. Europos žmogaus teisių konvencijos 8 straipsnį.

14. EDAV ragina Komisiją išsamiau įvertinti šiuos Jungtinės Karalystės teisinės tvarkos pakeitimus, aprašytus 10, 11 ir 12 punktuose, siekiant paaiškinti Paliktos galioti ES teisės aktu padarytus pakeitimus ir įvertinti jų poveikį Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos sistemai. EDAV taip pat mano, kad Komisija ateityje turėtų atidžiai stebėti šią sritį, ir kviečia Komisiją tai daryti.
15. Galiausiai EDAV atkreipia dėmesį į keletą DNPA nustatytos teisinės sistemos, taikomos elektroniniams ryšiams, įskaitant slapukus, pakeitimų ir primena, kad asmens duomenų tvarkymas gali patekti į materialinę Jungtinės Karalystės BDAR taikymo sritį¹⁷. Todėl ji ragina Komisiją atsižvelgti į juos prieš priimant galutinį sprendimą, tiek, kiek jie gali turėti įtakos duomenų apsaugai. EDAV taip pat ragina Komisiją atidžiai stebėti praktinį pakeitimų, susijusių su slapukais, kuriems netaikomas sutikimo reikalavimas, poveikį.

1.4. BENDROSIOS PASTABOS IR SUSIRŪPINIMĄ KELIANTYS KLAUSIMAI

1.4.1. JUNGtinės KARALYSTĖS PRISIIMTI TARPTAUTINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

16. Kalbant apie Jungtinės Karalystės prisiimtus tarptautinius įsipareigojimus¹⁸, EDAV palankiai vertina tai, kad Jungtinė Karalystė ir toliau laikosi EŽTK ir priklauso EŽTT jurisdikcijai. Be to, Jungtinė Karalystė taip pat prisijungė prie 108-osios konvencijos¹⁹ ir jos papildomo protokolo²⁰ bei 2018 m. pasirašė pasirašė Konvenciją Nr. 108+²¹. Šie tarptautiniai įsipareigojimai yra svarbūs²² ir į juos reikėtų atsižvelgti ruošiantis atnaujinti sprendimus dėl Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos tinkamumo tiek pagal BDAR, tiek pagal Teisėsaugos direktyvą.
17. Apskritai, EDAV palankiai vertina trečiųjų šalių pastangas kuo greičiau ratifikuoti Konvenciją Nr. 108+, nes tai yra reikšmingas žingsnis siekiant suderinti tarptautiniu mastu pripažintus duomenų apsaugos principus, rodantis jų įsipareigojimą laikytis platesnių standartų ir pagrindinių teisių.

1.4.2. VALSTYBĖS SEKRETORIAUS ĮGALIOJIMAI ANTRINIAIS TEISĖS AKTAIS NUSTATYTI DNPA PAKEITIMUS

18. Nors dauguma Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos sistemos pakeitimų siekiama paaiškinti ir palengvinti teisės aktų laikymąsi, kai kurie iš jų, nelygu, kaip įgyvendinami, gali turėti įtakos asmens duomenų apsaugos lygiui Jungtinėje Karalystėje.
19. Šiuo atžvilgiu EDAV pažymi, kad valstybės sekretoriui suteikti nauji įgaliojimai, leidžiantys keisti DNPA priimant antrinius teisės aktus, kuriems reikia mažiau parlamentinės kontrolės. Tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, tarptautinio duomenų perdavimo (žr. 2.3 skirsnį), automatizuoto sprendimų priėmimo (2.4 skirsnis) ir informacijos komisijos valdymo (3 skirsnis), šie nauji įgaliojimai yra platūs ir sprendimo

¹⁷ 2019 m. kovo 12 d. priimta EDAV nuomonė dėl E. privatumo direktyvos ir BDAR sąveikos, visų pirma kiek tai susiję su duomenų apsaugos institucijų kompetencija, užduotimis ir įgaliojimais, skelbiama adresu https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/201905_edpb_opinion_privacydir_gdpr_interplay_en_0.pdf.

¹⁸ Žr. 1 skyrių: Šiek tiek bendrosios informacijos apie tinkamumo sąvoką.

¹⁹ Žr. 1981 m. sausio 28 d. Europos Tarybos 108-ąją konvenciją dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu.

²⁰ Žr. Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu papildomą protokolą dėl priežiūros institucijų ir tarpvalstybinio duomenų judėjimo, pateiktą pasirašyti 2001 m. lapkričio 8 d.

²¹ Žr. 2018 m. gegužės 18 d. Protokolą, kuriuo iš dalies keičiama Konvencija dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (toliau – Konvencija Nr. 108+).

²² Žr. BDAR 105 konstatuojamąją dalį.

projekte nepateikiama jokios tikslesnės informacijos apie tai, kokios apsaugos priemonės bus taikomos ir kaip šiuos įgaliojimus ketinama naudoti praktikoje.

20. EDAV ragina Komisiją galutiniame Sprendime dėl tinkamumo išskirti sritis, kurias ji ketina atidžiai stebėti, nes yra pavojus, kad Jungtinės Karalystės antrinės teisės aktai dar labiau nutols nuo ES duomenų apsaugos teisės.

2. BENDRIEJI DUOMENŲ APSAUGOS ASPEKTAI

2.1. PRIPAŽINTI TEISĖTI INTERESAI

2.1.1. BENDROSIOS PASTABOS

21. 22, 23 ir 24 konstatuojamosiose dalyse Komisija daugiausia dėmesio skiria naujam teisiniam pagrindui, konkrečiai – duomenų tvarkymui, kuris būtinas dėl pripažinto teisėto intereso. Tokie pripažinti teisėti interesai išvardijami atnaujinto Jungtinės Karalystės BDAR 1 priede.
22. Kaip rašoma Informacijos komisaro biuro gairėse šiuo klausimu²³, duomenų valdytojai, kurie remiasi pripažintu teisėtu interesu kaip teisiniu pagrindu, privalo laikytis ir visų kitų Jungtinės Karalystės BDAR reikalavimų, įskaitant reikalavimą užtikrinti, kad duomenų tvarkymas būtų būtinas ir proporcingas siekiant iš anksto patvirtinto tikslo. Kadangi tai nėra nurodyta sprendimo projekte ir tai yra esminis elementas darant išvadą, kad šis naujas teisinis pagrindas nesumažina duomenų subjektų teisių apsaugos lygio, EDAV ragina Komisiją išaiškinti šį klausimą.
23. Pripažintų teisėtų interesų išvardijimas akte savaime neatrodo problemiškas, kaip ir sprendimas priimti tokį naują teisinį pagrindą, – jis suteikia daugiau aiškumo duomenų valdytojams ir yra sveikintinas.
24. Tačiau EDAV atkreipia dėmesį į tai, kad tam tikrus pripažintus teisėtus interesus sudaro: i) būtinybė tvarkyti asmens duomenis siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, apsaugoti visuomenės saugumą arba gynybos tikslais („nacionalinio saugumo, visuomenės saugumo ir gynybos sąlyga“), ii) būtinybė tvarkyti asmens duomenis siekiant išaiškinti, ištirti arba užkardyti nusikaltimą („nusikaltimo sąlyga“) ir iii) „atskleidimas 6 straipsnio 1 dalies e punkte nurodytais duomenų tvarkymo tikslais“.
25. Kalbant apie „nacionalinio saugumo, visuomenės saugumo ir gynybos sąlygą“ ir „nusikaltimo“ sąlygą, EDAV pažymi, kad sprendimo projekte nepateikta išsamesnės informacijos apie tai, kaip duomenų valdytojai ir duomenų tvarkytojai praktiškai naudosis šiais teisiniais pagrindais. EDAV pageidautų, kad Komisija pateiktų daugiau informacijos apie papildomą informaciją ir garantijas, gautas iš Jungtinės Karalystės kompetentingų institucijų dėl šio teisinio pagrindo praktinio taikymo, ir ragina Komisiją stebėti šio teisinio pagrindo taikymą.
26. EDAV taip pat pažymi, kad Informacijos komisaro biuras šiuo klausimu rengia konkrečias gaires, kuriose tuo metu, kai buvo rengiama ši nuomonė, buvo pateiktos tokių sąvokų apibrėžtys. Kadangi svarbu geriau suprasti šias sąvokas, EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti Informacijos komisaro biuro rengiamas gaires.

²³ Žr. Informacijos komisaro biuro gaires dėl teisėtų interesų, kurias galima rasti adresu <https://ico.org.uk/for-organisations/uk-gdpr-guidance-and-resources/lawful-basis/a-guide-to-lawful-basis/legitimate-interests/>.

2.1.2. DUOMENŲ ATSKLEIDIMAS 6 STRAIPSNIO 1 DALIES E PUNKTE APRAŠYTO DUOMENŲ TVARKYMO TIKSLAIS

27. EDAV pažymi, kad naujai nustatytas pripažintas teisėtas interesas, leidžiantis „atskleisti duomenis 6 straipsnio 1 dalies e punkte aprašytais tvarkymo tikslais“, suteikia galimybę savanoriškai dalytis asmens duomenimis su valdžios institucijomis. Kaip Informacijos komisaro biuras patikslino savo neseniai paskelbtose gairėse²⁴, šis pripažintas teisėtas interesas savaime nereiškia, kad prašančios institucijos turi teisę gauti prieigą prie asmens duomenų, bet duomenų valdytojas gali remtis šiuo iš anksto patvirtintu interesu, kai institucijos nurodo, kad joms duomenų reikia savo viešosioms užduotims ar funkcijoms vykdyti. EDAV taip pat pažymi, kad tokie prašymai atskleisti duomenis viešųjų užduočių reikmėms gali būti teikiami ne tik dėl asmens duomenų, skirtų naudoti Jungtinės Karalystės BDAR numatytais tikslais, bet gali būti susiję ir su duomenų tvarkymo tikslais, numatytais 2018 m. Duomenų apsaugos akto 3 ir 4 dalyse Todėl šis pakeitimas taip pat yra svarbus atsižvelgiant į valdžios institucijų prieigą teisėsaugos ir nacionalinio saugumo tikslais²⁵.
28. Šiuo atžvilgiu kyla klausimas, kokius kriterijus duomenų valdytojas turi įvertinti, sprenddamas, ar savanoriškai pateikti duomenis atsakant į prašymą suteikti informaciją. Visų pirma, kaip Informacijos komisaro biuras nurodo savo gairėse²⁶, EDAV supranta, kad būtinumo kriterijus, taikomas šiai pripažinto teisėto intereso sąlygai, skiriasi nuo taikomų kitoms 1 priede nustatytoms sąlygoms. Prašymų atskleisti informaciją viešosios užduoties vykdymo reikmėms atveju būtinumas reiškia, kad duomenų valdytojas prieš atskleisdamas prašomus asmens duomenis turi išsiaiškinti, kokius duomenis tvarkyti būtina. Duomenų valdytojas turi apsvarstyti, ar informacija, kuria jis nori pasidalyti, yra proporcinga ir būtina prašymui patenkinti. Vertinant, ar įvykdytas būtinumo kriterijus, priešingai, nesiaiškinama, ar asmens duomenys iš tikrųjų būtini viešajai užduočiai ar funkcijai atlikti, nes duomenų valdytojas gali pasitikėti tuo, ką deklaravo prašymo teikėjas, – kad asmens duomenų jam reikia konkrečiai viešajai užduočiai atlikti²⁷. Iš tikrųjų daugeliu atvejų, ypač kai prašymai bus teikiami teisėsaugos ar nacionalinio saugumo tikslais, duomenų valdytojas negalės atlikti tokio vertinimo.
29. Atsižvelgdama į tai, EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip praktiškai taikoma ši nuostata.
30. EDPB nuomone, teisėsaugos ir nacionalinio saugumo institucijos neturėtų naudoti šio mechanizmo, siekdamos apeiti teisinius apribojimus, taikomus jų privalomiems duomenų rinkimo įgaliojimams, arba gauti daugiau duomenų, nei būtina jų funkcijoms vykdyti. Be to, EDAV mano, kad duomenų valdytojai turi atsižvelgti į Informacijos komisaro biuras gaires, kuriose paaiškinama, kaip patvirtinti prašymą atskleisti viešai užduočiai atlikti reikalingus duomenis, ir ragina Komisiją šį aspektą įtraukti į sprendimo periodinę peržiūrą²⁸.

2.2. ASMENS TEISĖS

31. EDAV pritaria Komisijos išvadai, kad asmens teisių srityje padaryta nedaug pakeitimų. Tai apima 12 straipsnio pakeitimus ir naują Jungtinės Karalystės BDAR 12A straipsnį, kuriame tiksliau apibrėžiami

²⁴ Žr. 23 išnašą.

²⁵ Žr. Informacijos komisaro biuro gaires dėl prašymo atskleisti viešai užduočiai atlikti reikalingus asmens duomenis sąlygos, kurias galima rasti adresu <https://ico.org.uk/for-organisations/recognised-legitimate-interest-guidance/what-are-the-recognised-legitimate-interest-conditions/public-task-disclosure-request-condition/>.

²⁶ Žr. 23 išnašą.

²⁷ Žr. 23 išnašą.

²⁸ Informacijos komisaro biuras savo gairėse dėl prašymo atskleisti viešai užduočiai atlikti reikalingus asmens duomenis sąlygos (žr. 25 išnašą) paaiškina, kad duomenų valdytojai turėtų, pavyzdžiui, reikalauti, kad prašymas būtų pateiktas raštu, ir tikrinti, ar prašymas yra autentiškas arba ar darbuotojas turi įgaliojimus veikti organizacijos vardu.

terminai, per kuriuos reikia atsakyti į duomenų subjektų prašymus²⁹. Be to, Jungtinės Karalystės BDAR 13 straipsnio 5 dalyje numatyta teisė į informaciją, jei asmens duomenys tvarkomi mokslinių ar istorinių tyrimų tikslais pagal Jungtinės Karalystės BDAR 84B straipsnyje numatytas papildomas apsaugos priemonės. EDAV mano, kad abu pakeitimai nesumažina apsaugos lygio ir Jungtinės Karalystės BDAR užtikrinama apsauga yra iš esmės tokia pati.

2.2.1. TEISĖ SUSIPAŽINTI SU DUOMENIMIS

32. Jungtinės Karalystės BDAR 15 straipsnio 1A dalyje numatytas proporcingumo vertinimas, išplaukiantis iš Jungtinės Karalystės nacionalinių teismų praktikos. Konkrečiai duomenų valdytojai, gavę prašymą susipažinti su duomenimis, turi atlikti tik „protingą ir proporcingą paiešką“.
33. EDAV pažymi, kad ES duomenų apsaugos sistemoje tokio proporcingumo vertinimo nenumatyta – joje nėra jokių bendro pobūdžio išlygų dėl proporcingumo pastangų, kurias duomenų valdytojas turi įdėti, kad patenkintų duomenų subjektų prašymą pagal BDAR 12 straipsnį, ir 5 poskirsnyje nurodomi tik atsisakymo pagrindai³⁰.
34. Todėl EDAV nuomone, svarbu tinkamai apibrėžti „protingos ir proporcingos paieškos“ sąvoką, kuri turėtų būti aiškinama siaurai ir pakankamai vienodai. Duomenų valdytojai turėtų vienodai aiškinti, kas yra „pagrįsta ir proporcinga“, remdamiesi teismų praktika arba priežiūros institucijos gairėmis, nes šios sąvokos taikymas gali lemti, kad teisė susipažinti su duomenimis bus įgyvendinama nevienodai, visų pirma atsižvelgiant į techninių ir organizacinių priemonių, kurias duomenų valdytojas įdiegė prašymams leisti susipažinti su duomenimis, lygį. EDAV palankiai vertintų, jei Komisija, remdamasi esamomis nacionalinėmis gairėmis ir teismų praktika, pateiktų išsamesnę informaciją apie tai, kaip aiškinti sąvoką „protinga ir proporcinga paieška“. Todėl EDAV ragina Komisiją stebėti, ar teisė susipažinti su duomenimis nėra nepagrįstai ribojama.

2.2.2. APSAUGOS PRIEMONĖS DĖL „IMIGRACIJOS IŠIMTIES“

35. Pagal ankstesnę imigracijos išimtį³¹ imigracijos kontrolę vykdantiems duomenų valdytojams buvo leidžiama apriboti tam tikras duomenų subjektų teises, suteikiamas pagal 2018 m. DAA, jei tai galėtų pakenkti imigracijos kontrolei³². Abejojant jos teisėtumu tuo metu, kai buvo priimtas ankstesnis Jungtinės Karalystės sprendimas dėl tinkamumo, asmens duomenų tvarkymas, kuriam taikoma išimtis, nebuvo įtrauktas į šio sprendimo taikymo sritį.
36. Nuo to laiko, kai buvo priimtas ankstesnis Jungtinės Karalystės sprendimas dėl tinkamumo, imigracijos išimtis du kartus papildyta apsaugos priemonėmis³³. Dabar ji apima šias apsaugos priemones: i) ji turi būti taikoma tik kiekvienu konkrečiu atveju, ii) turi būti atsižvelgiama į duomenų subjekto teises ir laisves bei galimą pažeidžiamumą, iii) valstybės sekretorius turi tvarkyti imigracijos išimties taikymo atvejų registrą ir bendrai informuoti duomenų subjektą apie jos taikymą, ir iv) turi būti paaiškinta, kad

²⁹ Konkrečiai dėl to, kad reikia patvirtinti duomenų subjekto tapatybę arba sumokėti mokestį.

³⁰ BDAR 12 straipsnio 5 dalis „Pagal 13 ir 14 straipsnius teikiama informacija ir visi pranešimai bei visi veiksmai pagal 15–22 ir 34 straipsnius yra nemokami. Kai duomenų subjekto prašymai yra akivaizdžiai nepagrįsti arba neproporcingi, visų pirma dėl jų pasikartojančio turinio, duomenų valdytojas gali arba: a) imti pagrįstą mokestį, atsižvelgdamas į informacijos teikimo arba pranešimų ar veiksmų, kurių prašoma, administracines išlaidas; arba b) gali atsisakyti imtis veiksmų pagal prašymą. Duomenų valdytojui tenka pareiga įrodyti, kad prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba neproporcingas.“

³¹ Žr. 2018 m. DAA 2 priedą, ankstesnės redakcijos DAA 1 dalį.

³² Žr. EDAV nuomonės Nr. 14/2021 61 ir 62 punktus „pakenkti veiksmingos imigracijos kontrolės užtikrinimui“ arba „veiklos, kuri pakenktų veiksmingos imigracijos kontrolės užtikrinimui, tyrimui ar nustatymui“.

³³ 2022 m. ir 2024 m. taisyklėmis.

imigracijos išimtis taikoma tik valstybės sekretoriaus (įskaitant Jungtinės Karalystės vidaus reikalų ministeriją ir jos tarnybas) atliekamam duomenų tvarkymui. Be to, patikslintas proporcingumo vertinimas, kurį reikia atlikti siekiant nustatyti, ar duomenų subjekto teisių įgyvendinimas gali pakenkti veiksmingai imigracijos kontrolei. Informacijos komisaro biuras taip pat paskelbė išsamias gaires dėl išimties taikymo. Savo gairėse jis patvirtino, kad išimtis turi būti aiškinama siaurai ir kad remiantis imigracijos išimtimi taikomi apribojimai turėtų būti taikomi tik konkrečioms duomenų subjektų teisėms. Jose taip pat nurodyta, kad atlikdami šį proporcingumo vertinimą duomenų valdytojai turi būti tikri, kad rizika imigracijos kontrolei yra didelė ir didesnė už riziką asmens interesams.

37. EDAV pripažįsta Komisijos atliktą išsamią analizę. Atsižvelgdama į teisinius sunkumus, su kuriais susidurta prieš minėtus pakeitimus, EDAV ragina Komisiją stebėti tolesnį jo taikymą.

2.3. TOLESNIO DUOMENŲ PERDAVIMO APRIBOJIMAS

38. EDAV palankiai vertina tai, kad Komisija ir toliau stebėjo praktinį Jungtinės Karalystės asmens duomenų perdavimo į trečiąsias valstybes taisyklių taikymą, ir kviečia Komisiją ir toliau įdėmiai tai stebėti. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į valstybės sekretoriaus įgaliojimus priimti naujas tikslines taisykles, leidžiančias duomenis perduoti i) į konkretų sektorių ar geografinę teritoriją trečiojoje valstybėje; ii) konkrečiam duomenų valdytojui arba duomenų tvarkytojui; iii) konkrečiam asmens duomenų gavėjui; iv) tam tikrų konkrečių rūšių asmens duomenis; v) tam tikromis konkrečiomis priemonėmis; arba vi) remiantis atitinkamais teisės aktais, schemomis, sąrašais ar kitais susitarimais ar dokumentais, kurie periodiškai įsigalioja; ir suteikti asmeniui diskreciją (Jungtinės Karalystės BDAR 45A straipsnio 4 dalis).
39. EDAV supranta, kad Jungtinės Karalystės BDAR 45A straipsnio 4 dalimi siekiama suteikti lankstumo, kad būtų galima leisti atlikti tam tikrus duomenų perdavimus. Pavyzdžiui, kalbant apie ii ir iii papunkčius, EDAV supranta, kad jie galėtų apimti duomenų perdavimą privatiems subjektams trečiojoje valstybėje. Tai reikštų, kad tokie privatūs subjektai įsipareigoja laikytis duomenų apsaugos kriterijaus. Lieka neaišku, kaip valstybės sekretorius praktiškai vertintų, ar konkretūs duomenų valdytojai, įsikūrę trečiojoje valstybėje, kuri nelaikoma užtikrinančia lygiavertį apsaugos lygį, gali įvykdyti duomenų apsaugos kriterijus (pavyzdžiui, teisių gynimo). Taip pat lieka neaišku, kaip būtų tikrinama, ar įvykdytas duomenų apsaugos kriterijus taikant Jungtinės Karalystės BDAR 45A straipsnio 4 dalies iv ir v punktus.
40. EDAV būtų dėkinga, jei Komisija galėtų pateikti daugiau informacijos apie gautą papildomą informaciją ir garantijas, susijusias su praktiniu duomenų apsaugos kriterijaus taikymu, ir paaiškinti savo vertinimą, kaip tokiais atvejais užtikrinamas apsaugos lygis³⁴. EDAV taip pat ragina Komisiją atidžiai stebėti šios nuostatos taikymo pokyčius.
41. Be to, EDAV, remdamasi papildoma Komisijos pateikta informacija, supranta, kad „pageidaujamo palengvinti asmens duomenų perdavimą į Jungtinę Karalystę ir iš jos“ kriterijus nėra duomenų apsaugos kriterijaus vertinimo elementas, o tik papildomas veiksnys, į kurį valstybės sekretorius gali atsižvelgti, jei vertinimo kriterijai ne visiškai įvykdyti. EDAV ragina Komisiją tai paaiškinti savo galutiniame sprendime dėl tinkamumo, nes iš teisės akto teksto tai nėra visiškai aišku, taip pat stebėti jo praktinį poveikį ir tokio kriterijaus įgyvendinimą.

³⁴ Žr. Jungtinės Karalystės BDAR 45A straipsnio 4 punktą.

42. Dėl DNPA nustatyto naujo duomenų apsaugos kriterijaus³⁵ EDAV pažymi, kad naujas preliminarus elementų, į kuriuos reikia atsižvelgti atliekant tinkamumo vertinimą, sąrašas nėra baigtinis ir kad naujasis tinkamumo kriterijus užtikrina, kad duomenų subjektams užtikrinamas apsaugos lygis trečiojoje valstybėje ar tarptautinėse organizacijose, gaunančiose duomenis, nebūtų „žymiai mažesnis“ už tą, kurį duomenų subjektams užtikrina atitinkami Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos teisės aktai. Šiame sąraše nebeliko svarbių ankstesnio Jungtinės Karalystės tinkamumo vertinimo elementų, kurie yra svarbūs vertinant, ar trečioji valstybė užtikrina iš esmės lygiavertį asmens duomenų apsaugos lygį. Apibrėžiant naująjį kriterijų nebeminimos i) trečiosios valstybės taisyklės, susijusios su „visuomenės saugumu, gynyba, nacionaliniu saugumu ir baudžiamąja teise bei valdžios institucijų prieiga prie asmens duomenų“, ii) teismų praktika (dabar naujasis kriterijus siejamas su „valstybės konstitucija, tradicijomis ir kultūra“), iii) kad užtikrinamos veiksmingos ir vykdytinos duomenų subjektų teisės ir administracinės bei teisminės teisių gynimo priemonės, kuriomis duomenų subjektai, kurių asmens duomenys perduodami, gali faktiškai pasinaudoti (vietoj to nurodoma b) atitinkamus įgaliojimus turinti institucija, atsakinga už duomenų subjektų, kurių asmens duomenys tvarkomi valstybėje arba organizacijoje, c) duomenų subjektų teisminės ar neteisminės gynybos priemonės, susijusios su tokiu tvarkymu), ir iv) viena ar daugiau nepriklausomų priežiūros institucijų (vietoj to nurodoma „institucija, atsakinga už duomenų subjektų, kurių asmens duomenys tvarkomi valstybėje arba organizacijoje, apsaugos užtikrinimą“).
43. Pripažindama, kad BDAR Tinkamumo pavyzdžių dokumente šiuo aspektu pateikiama tik nedaug informacijos, EDAV primena savo ankstesnę pastabą, jog „vykdant tolesnį duomenų perdavimą negali būti daromas neigiamas poveikis fizinių asmenų, kurių duomenys yra perduodami, apsaugos lygiui“³⁶, kuri negali būti aiškinama kaip neapimanti nepriklausomos priežiūros institucijos ir būtinybės užtikrinti veiksmingas ir vykdytinas duomenų subjektų teises.
44. EDAV ragina Komisiją išsamiau išdėstyti, kaip ji vertina šiuos aspektus. Toks patikslinimas užtikrintų didelį teisinį saugumą ir sustiprintų pasitikėjimą tinkamumo instrumentu. EDAV taip pat ragina Komisiją atidžiai stebėti pokyčius ir praktinį naujojo tinkamumo kriterijaus įgyvendinimą.
45. Dėl Jungtinės Karalystės (asocijuotosios šalies) narystės CBPR EDAV pažymi, kad dabartinė narystė nereikalauja, kad palengvinamas duomenų perdavimas iš Jungtinės Karalystės kitoms CBPR forumo narėms. EDAV palankiai vertina Komisijos poziciją šiuo klausimu, įskaitant įsipareigojimą toliau atidžiai stebėti pokyčius šioje srityje, ypač jei Jungtinė Karalystė ketina tapti visateise nare, ir primena, kad CBPR narės nėra pripažįstamos užtikrinančiomis pakankamą iš Europos Sąjungos perduotų asmens duomenų apsaugos lygį.

2.4. AUTOMATIZUOTAS SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS

46. EDAV atkreipia dėmesį į DNPA 80 skirsnį (kuriuo įterpiami Jungtinės Karalystės BDAR 22A–22D straipsniai), reikšmingai keičiantį automatizuoto sprendimų priėmimo (toliau – ASP) sistemą, visų pirma tais atvejais, kai tvarkomi nespecialiųjų kategorijų duomenys. Iki DNPA priėmimo Jungtinės Karalystės BDAR 22 straipsnis atitiko ES duomenų apsaugos sistemą, kurioje, be kelių išimčių, ASP yra draudžiamas.

³⁵ Žr. sprendimo projekto 42 konstatuojamąją dalį.

³⁶ Žr. BDAR tinkamumo pavyzdžių dokumento 3 skyrių: Bendrieji duomenų apsaugos principai, kuriais siekiama užtikrinti, kad duomenų apsaugos lygis trečiojoje valstybėje, teritorijoje arba viename ar keliuose konkrečiuose tos trečiosios valstybės ar tarptautinės organizacijos sektoriuose būtų iš esmės lygiavertis ES teisės aktais nustatytam apsaugos lygiui.

47. Pagal Jungtinės Karalystės BDAR 22B straipsnio 1 dalį draudžiama tvarkyti tam tikrų kategorijų asmens duomenis, kai sprendimai, pagrįsti tik automatizuotu duomenų tvarkymu, turi teisinių ar panašiai reikšmingų pasekmių duomenų subjektui, išskyrus tam tikras išimtis (Jungtinės Karalystės BDAR 22B straipsnio 2 dalies 3 punktas, įskaitant atvejus, kai duomenų tvarkymas grindžiamas sutikimu ar susitarimu arba yra būtinas pagal teisę).
48. EDAV pažymi, kad šis draudimas netaikomas, kai duomenų valdytojai priima svarbius sprendimus taikydami automatizuotus procesus, pagrįstus nespecialių kategorijų duomenimis, išskyrus atvejus, kai duomenų tvarkymo teisinis pagrindas yra pripažintas teisėtas interesas pagal Jungtinės Karalystės BDAR 6 straipsnio 1 dalies ea punktą.
49. Keičiasi akto akcentas – nuo ASP naudojimo apribojimo pereinama prie užtikrinimo, kad priimant svarbius sprendimus būtų taikomos apsaugos priemonės. Šios apsaugos priemonės yra i) informacijos apie sprendimo priėmimo procesą suteikimas duomenų subjektui, galimybių jam sudarymas ii) pateikti pastabas dėl sprendimo³⁷, iii) užginčyti tokį sprendimą ir iv) iš duomenų valdytojo reikalauti žmogaus įsikišimo. EDAV pažymi, kad nors šis naujas metodas tolsta nuo ankstesnės teisinės sistemos, pagal Jungtinės Karalystės BDAR 22C straipsnį reikalaujama, kad duomenų valdytojai įgyvendintų tinkamas apsaugos priemones, užtikrinančias tinkamą duomenų apsaugos lygį duomenų subjektams.
50. Atsižvelgdama į sparčiai kintantį reguliavimą ir automatizuotų technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, pažangą, EDAV ragina Komisiją savo galutiniame sprendime dėl tinkamumo išplėsti šios numatytos naujos tvarkos, kuri dar turi būti praktiškai išbandyta, praktinio poveikio vertinimą ir stebėti jo įgyvendinimą.

2.4.1. AUTOMATIZUOTAS SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS IR ŽMOGAUS DALYVAVIMAS

51. EDAV palankiai vertina tai, kad patikslinta, ką reiškia automatizuotas sprendimų priėmimas ir žmogaus dalyvavimas. Jungtinės Karalystės BDAR 22A straipsnyje paaiškinta, kad sprendimas, pagrįstas tik automatizuotu duomenų tvarkymu, reiškia, kad priimant sprendimą žmogus prasmingai nedalyvauja. Taip pat reikalaujama, kad duomenų valdytojai įvertintų, koku mastu profiliavimas padeda nuspręsti, ar žmogaus dalyvavimas buvo prasmingas.
52. Be to, Jungtinės Karalystės BDAR 22D straipsnyje valstybės sekretoriui suteikiami įgaliojimai taisyklėse nurodyti, ar priimant taisyklėse aprašytą sprendimą prasmingai dalyvavo žmogus, ar ne. Valstybės sekretoriui taip pat suteikiami įgaliojimai aprašyti, ar taisyklėse aprašytas sprendimas laikomas turinčiu panašų reikšmingą poveikį duomenų subjektams, ar ne.
53. Šių įgaliojimų apimtis ir diskrecija neaiški. Todėl EDAV ragina Komisiją išanalizuoti šiuos naujai valstybės sekretoriui suteiktus įgaliojimus ir stebėti, kaip keičiasi situacija šiuo atžvilgiu. Kita vertus, papildomi valstybės sekretoriaus įgaliojimai, susiję su Jungtinės Karalystės BDAR 22C straipsnyje numatytomis apsaugos priemonėmis, yra sveikintini, nes jie papildys ir (arba) sustiprins jau reikalaujamas apsaugos priemones, taip pat padės nustatyti, kokios apsaugos priemonės yra nepakankamos.

³⁷ T. y. pateikti daugiau informacijos ir argumentų, teisiškai jo dar neginčijant.

3. PROCEDŪRINIS IR VYKDYMO UŽTIKRINIMO MECHANIZMAS

3.1. PRIEŽIŪRA IR VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

3.1.1. NEPRIKLAUSOMA PRIEŽIŪRA

54. EDAV pažymi, kad įsigaliojus DNPA³⁸, Informacijos komisaro biuras, anksčiau buvęs vienasmenis subjektas bus pertvarkytas į naują įstaigą (valdybą), būtent informacijos komisiją pagal 2018 m. DAA 148 straipsnį ir 12A priedą.
55. EDAV pažymi, kad vienasmenio subjekto pertvarkymas į valdybą savaime nedaro poveikio institucijos nepriklausomumui ir veiksmingam vykdymo užtikrinimui. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į kitus elementus, pavyzdžiui, narių skyrimo ir atleidimo taisyklės, be to, EDAV palankiai vertina tai, kad sunkų nusižengimą padariusį komisijos pirmininką iš pareigų gali pašalinti tik Jo Didenybė pagal abiejų Jungtinės Karalystės parlamento rūmų rekomendaciją.
56. Išsamios naujosios informacijos komisijos darbo ir tvarkos taisyklės pateiktos 2018 m. DAA 12A priede. Jame, be kita ko, reglamentuojama informacijos komisijos struktūrinė ir organizacinė sistema, reikalavimai, keliama jos vykdomųjų ir nevykdomųjų narių bei kitų darbuotojų (darbuotojų ir išorės komiteto narių) skyrimui, taip pat nustatomos kadencijos trukmės, darbo apmokėjimo, pareigų paskirstymo ir atleidimo iš pareigų taisyklės. 12A priedo 5 ir 6 punktuose³⁹ išdėstytos taisyklės ir apsaugos priemonės, kurių reikia laikytis skiriant nevykdomuosius narius ir kurios gali turėti reikšmės įstaigos struktūrai ir nepriklausomumui (pavyzdžiui, taisyklės dėl atrankos pagal nuopelnus ir interesų konfliktų).
57. EDAV pažymi, kad sprendimo projekte nepateikiama jokių duomenų apie naujosios duomenų apsaugos institucijos darbo tvarkos ir organizacinius pokyčius. Taip pat nėra informacijos apie vykdomųjų ir nevykdomųjų narių skyrimo ir atleidimo procedūrą. Kadangi šie elementai yra svarbūs priežiūros mechanizmo vertinimui, EDAV ragina Komisiją išsamiau aprašyti pokyčius ir pateikti atitinkamą vertinimą, visų pirma susijusius su informacijos komisijos struktūra ir darbo organizavimu, narių, įskaitant nevykdomąjį, paskyrimu ir atleidimu.
58. Kalbant apie Informacijos komisijos nepriklausomumą, EDAV pažymi, kad pagal 2018 m. DAA 12A priedo 6 skirsnį interesų konfliktas gali būti motyvas, kuriuo remdamasis valstybės sekretorius gali neskirti asmens į Informacijos komisijos pirmininko arba nevykdomojo nario pareigas. Apibrėžiant sąvoką „interesų konfliktas“ 6 skirsnio 5 dalyje kalbama apie „finansinius ar kitus interesus, kurie gali neigiamai paveikti asmens vykdomas Komisijos nario, pareigas“. Kalbant apie Informacijos komisijos narių nepriklausomumą, tokie „kiti interesai“, pavyzdžiui, ypač artimi ekonominiai ryšiai ir (arba) verslo ryšiai, taip pat gali reikšti interesų konfliktą ir į juos reikėtų atsižvelgti skiriant Informacijos komisijos narius. Todėl EDAV ragina Komisiją stebėti, ar šie apribojimai iš tikrųjų taikomi.
59. Dėl atnaujintų tikslų, į kuriuos Informacijos komisija turi atsižvelgti vykdydama savo užduotis ir rengdama savo strategiją, pavyzdžiui, be kita ko, skatindama inovacijas ir konkurenciją (2018 m. DAA 120B skirsnis), Komisija primena, kad „ES duomenų apsaugos teisėje asmens duomenų apsauga taip pat derinama su keliomis kitomis pagrindinėmis teisėmis ir tikslais“, ir cituoja BDAR 2 ir 4 konstatuojamąsias dalis ir 23 straipsnį. EDAV pripažįsta, kad duomenų apsauga nėra absoliuti teisė ir

³⁸ Žr. 6 dalį „Informacijos komisija“, DNPA Nr. 117, p. 133 ir paskesni.

³⁹ Žr. 2018 m. DAA 12A priedą.

turi būti derinama su kitomis pagrindinėmis teisėmis ir tikslais, laikantis proporcingumo principo. Tačiau EDAV pažymi, kad BDAR 2 ir 4 konstatuojamosios dalys ir 23 straipsnis skiriasi nuo teisinės nuostatos, aiškiai reikalaujančios, kad duomenų apsaugos institucijos, vykdydamos savo funkcijas, atsižvelgtų į įvairius tikslus. Kad būtų aiškiau, EDAV ragina Komisiją performuluoti šią konstatuojamąją dalį, kad nebūtų sudarytas įspūdis, jog BDAR 2 ir 4 konstatuojamosios dalys ir 23 straipsnis turi tą pačią reikšmę kaip 2018 m. DAA 120B skirsnis, ir stebėti, ar šių atnaujintų tikslų įgyvendinimas praktikoje nesukelia pernelyg didelės nelygybės, kenkiančios teisei į asmens duomenis ir sumažinančios asmens duomenų apsaugos lygį.

3.1.2. VYKDYMO UŽTIKRINIMAS IR SANKCIJOS

60. EDAV palankiai vertina tai, kad ankstesniame akte išdėstyta nuostata pertvarkyti Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos sistemą (toliau – Duomenų apsaugos ir skaitmeninės informacijos aktas⁴⁰), kurioje nustatyta, kad Informacijos komisaro biuras, įgyvendindamas savo įgaliojimus, turi atsižvelgti į valstybės sekretoriaus nuomonę, nebėra įtraukta į naująją duomenų apsaugos sistemą.
61. EDAV taip pat teigiamai vertina tai, kad nuo tada, kai buvo priimtas ankstesnis Jungtinės Karalystės sprendimas dėl tinkamumo, Informacijos komisaro biuras paskelbė daug naudingų praktikos kodeksų, gairių, nuomonių ir kitų rekomendacinių dokumentų atitinkamoms šalims.
62. Kaip ir savo nuomonėje Nr. 14/2021⁴¹, EDAV pabrėžia, kad veiksmingas priežiūros mechanizmas, leidžiantis nepriklausomai nagrinėti skundus, taip pat veiksmingos administracinės ir teisminės teisių gynimo procedūros yra svarbiausi elementai vertinant, ar duomenų apsaugos sistema užtikrina tinkamą apsaugos lygį. Be to, veiksmingos sankcijos atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant taisyklių laikymąsi.
63. Atsižvelgdama į tai, EDAV atkreipia Komisijos dėmesį į Informacijos komisaro biuro 2020 m. rugpjūčio 22 d. paskelbtą viešąją konsultaciją dėl jo pasiūlymų dėl skundų nagrinėjimo⁴², kuri buvo pradėta tik po to, kai Komisija paskelbė sprendimo projektą. Savo viešajai konsultacijai pateiktų pasiūlymų įvade⁴³ Informacijos komisaro biuras nurodo, kad tikisi, jog įsigaliojus DNPA t, daugiau skundų išnagrinės pačios organizacijos be Informacijos komisaro biuro įsikišimo. Tokio Informacijos komisaro biuro vertinimo pagrindas yra tai, kad DNPA nustatyti nauji reikalavimai organizacijoms įdiegti skundų nagrinėjimo procedūrą, skirtą konkrečiai duomenų apsaugos klausimams. 2018 m. DAA 164A straipsnyje⁴⁴ nustatyta, kad duomenų valdytojai turi imtis priemonių, kad padėtų asmenims, norintiems teikti skundus dėl jų asmens duomenų naudojimo. Pavyzdžiui, jie privalo pateikti elektroniniu ir kitu būdu pildomą skundo formą, per 30 dienų patvirtinti, kad skundas gautas, „nepagrįstai nedelsdami“ išnagrinėti skundą ir informuoti skundo pateikėją apie skundo nagrinėjimo rezultatą. Jei skundus turi nagrinėti Informacijos komisaro biuras, nagrinėdamas skundus jis turėtų remtis viešai konsultacijai pateiktais pasiūlymais. Šiuo atžvilgiu Informacijos komisaro biuras siūlo rūšiavimo tvarką, pagal kurią skundai turi būti nagrinėjami atsižvelgiant į skirtingus prioritetus ir rezultatus. Tai leistų Informacijos komisaro biurui kaip strateginei reguliavimo institucijai sutelkti savo išteklius į svarbiausius rizikos veiksnius ir anksčiau nustatyti sisteminės problemas. Informacijos

⁴⁰ Žr. Duomenų apsaugos ir skaitmeninės informacijos akto 32 skirsnio naują 120 E, F, G, H straipsnį.

⁴¹ Žr. EDAV nuomonės Nr. 14/2021 112–114 punktus.

⁴² Žr. Informacijos komisaro biuro konsultaciją dėl duomenų apsaugos skundų nagrinėjimo tvarkos pakeitimų projekto: <https://ico.org.uk/about-the-ico/ico-and-stakeholder-consultations/2025/08/ico-consultation-on-draft-changes-to-how-we-handle-data-protection-complaints/>; <https://ico.org.uk/media2/nrljbhr2/proposed-dpt-framework-20250822.pdf>

⁴³ Žr. 41 išnašą.

⁴⁴ Žr. 2018 m. DAA 164A straipsnį.

komisaro biuro pasiūlyme pateikiamas nebaigtinis sąrašas kriterijų, kurie gali padidinti arba sumažinti tikimybę, kad skundo nagrinėjimas bus tęsiamas⁴⁵.

64. Dėl 57 punkte aprašytų pakeitimų gali pasikeisti Informacijos komisijos skundų nagrinėjimo tvarka. Kadangi viešos konsultacijos pradėtos po Komisijos sprendimo projekto paskelbimo, šie pakeitimai dar nėra atspindėti sprendimo projekte.
65. EDAV ragina Komisiją įtraukti tokį elementą į savo vertinimą ir toliau stebėti, kuo baigsis Informacijos komisaro biuro viešos konsultacijos. Be to, EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip Informacijos komisija ateityje nagrinės skundus, ir ar asmens duomenų apsaugos lygis išliks lygiavertis.
66. Be to, EDAV pažymi, kad DNPA Valstybės sekretoriui suteikti platūs reguliavimo įgaliojimai, įskaitant įgaliojimus priimti teises nuostatas, gali turėti įtakos Informacijos komisijos ir jos narių darbo rezultatams. EDAV nurodo, pavyzdžiui, kad Informacijos komisija dėl kai kurių savo užduočių turi konsultuotis su Valstybės sekretoriumi. Konkrečiai 2018 m. DAA 124A straipsnyje⁴⁶ reikalaujama, kad Informacijos komisija parengtų atitinkamus praktikos kodeksus, kuriuose būtų pateiktos tinkamo asmens duomenų tvarkymo gairės, kai to reikalauja valstybės sekretoriaus priimtose taisyklės. Informacijos komisija privalo konsultuotis su valstybės sekretoriumi prieš keisdama ar rengdama tokius kodeksus.
67. Atsižvelgdama į Informacijos komisijos nepriklausomumo svarbą, EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti šiuos naujus valstybės sekretoriaus įgaliojimus, visų pirma jų praktinį poveikį Informacijos komisijos darbui.
68. Kaip EDAV jau pabrėžė savo Nuomonėje Nr. 14/2021, Informacijos komisaro biuras turi reikiamus įgaliojimus ir jie iš esmės atitinka ES valstybių narių priežiūros institucijų įgaliojimus, nustatytus BDAR 58 straipsnyje. Be to, kaip jau pabrėžė EDAV, veiksmingų sankcijų taikymas atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant taisyklių laikymąsi. EDAV ragina Komisiją atlikti išsamesnį vertinimą ir stebėti įgaliojimų imtis taisomųjų veiksmų taikymą, sankcijų veiksmingumą ir teisių gynimo priemones nukentėjusioms šalims Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos sistemoje⁴⁷.

4. JUNGtinės KARALYSTės VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PRIEIGA PRIE IŠ EUROPOS SĄJUNGOS PERDUOTŲ ASMENS DUOMENŲ IR JŲ NAUDOJIMAS

69. Sprendimo projekte daugiausia dėmesio skiriama pokyčiams, susijusiems su Jungtinės Karalystės apsaugos lygio vertinimu nuo ankstesnio Jungtinės Karalystės tinkamumo sprendimo priėmimo, kuris tebegalioja tiems Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos sistemos aspektams, kurie nebuvo pakeisti ar paveikti. Šis bendras požiūris taip pat apima Komisijos analizę dėl Jungtinės Karalystės valdžios institucijų prieigos prie asmens duomenų ir jų naudojimo. Šis konkretus aspektas dažnai vadinamas „valdžios institucijų prieiga“ ir yra vienas iš BDAR 45 straipsnio 2 dalies a punkte išvardytų elementų, į kuriuos Komisija turi atsižvelgti nustatydamas, ar apsaugos lygis iš esmės yra lygiavertis.
70. Atsižvelgiant į tai, tolesniuose skirsniuose aptariami keli konkretūs šiuo metu svarstomame sprendimo projekte iškelti klausimai, susiję su asmens duomenimis, kurie perduodami iš EEE pagal Jungtinės Karalystės BDAR sprendimą dėl tinkamumo ir kuriuos Jungtinės Karalystės valdžios institucijos gauna

⁴⁵ Žr. 41 išnašą.

⁴⁶ Asmens duomenų tvarkymo praktikos kodeksas.

⁴⁷ Žr. EDAV nuomonės Nr. 14/2021 113 dalį.

ir tvarko, įskaitant tolesnį duomenų perdavimą. Nuomonėje Nr. 14/2021⁴⁸ pateikta EDAV analizė ir pastabos iš esmės tebėra aktualios.

4.1. JUNG TINĖS KARALYSTĖS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PRIEIGA PRIE ASMENS DUOMENŲ IR JŲ NAUDOJIMAS BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS VYKDYMO TIKSLAIS

71. Duomenų apsaugos sistema, reglamentuojanti Jungtinės Karalystės valdžios institucijų prieigą prie asmens duomenų ir jų naudojimą baudžiamosios teisės vykdymo tikslais, buvo pakeista teisės aktais po to, kai Komisija pateikė ankstesnį vertinimą, išdėstytą ankstesniame sprendime dėl Jungtinės Karalystės asmens duomenų apsaugos lygio tinkamumo. Tarp jų – 2023 m. Nacionalinio saugumo aktas, 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo aktas ir naujasis DNPA. Pastarasis taip pat nagrinėjamas Komisijos sprendimo projekte, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1773, taip pat atitinkamoje EDAV nuomonėje, pateiktoje remiantis Teisėsaugos direktyvos 51 straipsnio 1 dalies g punktu.

4.1.1. TEISINIAI PAGRINDAI IR TAIKYTINOS APSAUGOS PRIEMONĖS

4.1.1.1. TYRIMO ĮGALIOJIMAI TEISĖSAUGOS TIKSLAIS

72. Sprendimo projekto 81–85 konstatuojamosiose dalyse Komisija išdėsto 2016 m. Tyrimo įgaliojimų akto (toliau – TĮA) pakeitimus, padarytus 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo aktu, tiek, kiek jie susiję su teisėsaugos tikslais tvarkomais asmens duomenimis⁴⁹. Komisijos pateikta informacija iš esmės išsami. Tačiau dėl vieno konkretaus pakeitimo EDAV mano, kad sprendimo projektą būtų tikslinga dar patikslinti.
73. 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo akte pakeista „telekomunikacijų operatoriaus“ apibrėžtis, t. y. galimi įpareigojimo saugoti duomenis pagal 2016 m. TĮA adresatai⁵⁰. Pakeista apibrėžtis dabar apima bet kurį asmenį, kuris „kontroliuoja arba teikia telekomunikacijų sistemą, kuri i) nėra (visiškai arba iš dalies) Jungtinėje Karalystėje arba kontroliuojama iš Jungtinės Karalystės, ir ii) yra naudojama kito asmens telekomunikacijų paslaugoms asmenims Jungtinėje Karalystėje siūlyti arba teikti“. Nors Komisija remiasi 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo akto aiškinamosiomis pastabomis, kuriose teigiama, kad 261 skirsnio 10 dalies c punkte „pateikiamas papildomas paaiškinimas, užtikrinantis, kad 2016 m. TĮA būtų taikomas visoms didelėms sudėtingos struktūros įmonėms“, taip pat kad „pakeitimu [...] nesiekama įtraukti daugiau įmonių į taikymo sritį“, šio pakeitimo pasekmės tebėra neaiškios, pavyzdžiui, neaišku, ar jis padidintų asmens duomenų, kuriuos gali būti nurodyta saugoti, kiekį. Todėl EDAV ragina Komisiją išsamiau išnagrinėti šio pakeitimo poveikį ir stebėti šį aspektą, visų pirma atsižvelgiant į būtinumo ir proporcingumo principus.

⁴⁸ Žr. EDAV nuomonę Nr. 14/2021.

⁴⁹ Komisija pažymi, kad, kaip aprašyta Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2021/1772 139–141 konstatuojamosiose dalyse, konkrečios teisėsaugos institucijos taip pat gali naudotis 2016 m. TĮA numatytais tiksliniais tyrimo įgaliojimais sunkių nusikaltimų prevencijos arba nustatymo tikslais. Todėl tokių nuostatų pakeitimai susiję su prieiga prie asmens duomenų ne tik nacionalinio saugumo, bet ir teisėsaugos tikslais.

⁵⁰ 2016 m. TĮA 261 skirsnio 10 dalies c punktas, įtrauktas 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo akto 19 skirsniu.

4.1.1.2. TEISĖSAUGOS INSTITUCIJOMS NACIONALINIO SAUGUMO TIKSLAIS TAIKOMOS IŠIMTYS

74. DNPA 88 skirsniu atnaujinamos dabartinės teisėsaugos sistemoje nacionalinio saugumo tikslais taikomos išimtys, kad jos atitiktų Jungtinės Karalystės BDAR ir žvalgybos tarnybų reglamentavimo sistemose numatytas išimtis⁵¹. Nors teisėsaugos institucijos nacionalinio saugumo užtikrinimo tikslais jau gali riboti tam tikras prievoles, pavyzdžiui, susijusias su duomenų subjekto teisėmis, 2018 m. Duomenų apsaugos akto 78A skirsnis⁵² taip pat apims daugumą duomenų apsaugos principų⁵³ ir tam tikrus tarptautinių duomenų perdavimo reikalavimus⁵⁴ kaip nuostatas, kurios gali būti netaikomos, jei tai būtina nacionalinio saugumo užtikrinimo tikslais. Be to, tokiomis aplinkybėmis kai kurie Informacijos komisaro įgaliojimai atlikti patikrinimus ir imtis vykdymo užtikrinimo veiksmų⁵⁵ gali būti netaikomi.
75. Šie pakeitimai nepaminėti nei sprendimo dėl tinkamumo projekte pagal BDAR 45 straipsnį, nei sprendimo dėl tinkamumo projekte pagal Teisėsaugos direktyvos 36 straipsnį. Tačiau EDAV mano, kad šias išplėstas išimtis būtina įvertinti atsižvelgiant į būtinumo ir proporcingumo principus. Šiame kontekste EDAV primena antrąją iš keturių Europos pagrindinių garantijų: bet koks Chartijoje pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi nepažeisti jų esmės ir, laikantis proporcingumo principo, gali būti taikomas tik tuo atveju, jei tai yra būtina ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendro intereso tikslus arba būtinybę apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves⁵⁶. EDAV yra susirūpinusi dėl išimčių, taikomų pagrindiniams asmens duomenų apsaugos principams, tarptautinio duomenų perdavimo reikalavimams ir Informacijos komisaro įgaliojimams.
76. Pagal peržiūrėtą taisyklę penki iš šešių duomenų apsaugos principų gali būti netaikomi, kai tai būtina siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą⁵⁷. Šiuose principuose, be kita ko, nustatyta, kad teisėsaugos tikslas, dėl kurio renkami asmens duomenys, turi būti konkretus, aiškus ir teisėtas ir kad asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir nepertekliniai atsižvelgiant į jų tvarkymo tikslą. Juose taip pat nurodyta, kad asmens duomenys turi būti tikslūs ir saugomi tik tiek laiko, kiek reikia. Kaip minėta, būsimos išimtys papildomai apima kai kuriuos tarptautinio duomenų perdavimo reikalavimus, pavyzdžiui, 2018 m. Duomenų apsaugos akto 73 skirsnio 3 dalyje nustatytą vadinamąją antrąją tarptautinio duomenų perdavimo sąlygą. Pagal šią sąlygą reikalaujama, kad duomenų perdavimas būtų grindžiamas tinkamumo taisyklėmis, tinkamomis apsaugos priemonėmis arba, jei nė viena iš jų

⁵¹ Taip pat žr. Mokslo, inovacijų ir technologijų departamento Duomenų (naudojimo ir prieigos) teisės akto informacijos suvestinę: Jungtinės Karalystės BDAR ir DAA, paskelbta 2025 m. birželio 27 d., p. 14, <https://www.gov.uk/government/publications/data-use-and-access-act-2025-factsheets/data-use-and-access-act-factsheet-uk-gdpr-and-dpa>.

⁵² DNPA bus įgyvendinamas keliais etapais. Pagrindiniai duomenų apsaugos teisės aktų pakeitimai, numatyti Duomenų (naudojimo ir prieigos) akto 5 dalyje, įsigalios 3 etape, praėjus maždaug 6 mėnesiams po karališkojo pritarimo, <https://www.gov.uk/guidance/data-use-and-access-act-2025-plans-for-commencement>.

⁵³ Žr. 2018 m. Duomenų apsaugos akto 78A skirsnio 1 dalį, 2 dalies a punktą ir 3 dalį, įtrauktą DNPA 88 skirsniu.

⁵⁴ Žr. 2018 m. Duomenų apsaugos akto 78A skirsnio 1 dalį, 2 dalies d punktą ir 4 dalį, įtrauktą DNPA 88 skirsniu.

⁵⁵ Žr. 2018 m. Duomenų apsaugos akto 78A skirsnio 1 dalį, 2 dalies e, f ir g punktus, įtrauktą DNPA 88 skirsniu.

⁵⁶ Žr. 2020 m. lapkričio 10 d. priimtas EDAV rekomendacijas Nr. 02/2020 dėl Europos pagrindinių garantijų taikant stebėjimo priemones.

⁵⁷ Pagal 2018 m. Duomenų apsaugos akto 78A skirsnio 2 ir 3 dalis, šio akto 3 dalies 2 skyrius netaikomas, jei tai būtina nacionalinio saugumo tikslais, išskyrus a) 35 skirsnio 1 dalį (pirmasis duomenų apsaugos principas), kiek ji reikalauja, kad asmens duomenų tvarkymas būtų teisėtas; b) 35 skirsnio 2–5 dalis (tvarkymo teisėtumas ir neskelbtinų duomenų tvarkymo apribojimai); c) 42 skirsnis (apsaugos priemonės: neskelbtinų duomenų tvarkymas); ir d) 8 priedas (neskelbtinų duomenų tvarkymo sąlygos).

netaikoma, ypatingomis aplinkybėmis. Išimtys taip pat daro poveikį Informacijos komisaro įgaliojimams, pavyzdžiui, įgaliojimui teikti informaciją ir nustatyti vykdymo įpareigojimus⁵⁸.

77. EDAV pažymi, kad nors išimtys aiškiai nukrypsta nuo Teisėsaugos direktyvos, jos labai panašios į nacionalinio saugumo tikslais taikomas išimtis ir apribojimus, nustatytus atnaujintos Europos Tarybos 108-osios konvencijos (toliau – Konvencija Nr. 108+)⁵⁹, kurią Jungtinė Karalystė pasirašė 2018 m. spalio 10 d., tačiau kurios šios nuomonės pateikimo dieną Jungtinė Karalystė dar nebuvo ratifikavusi ir ji joje dar nebuvo įsigaliojusi, 11 straipsnyje.⁶⁰ Šiuo atžvilgiu EDAV primena, kad Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu konsultacinis komitetas (T-PD) neseniai paskelbė gaires dėl Atnaujintos 108-osios konvencijos 11 straipsnio bendrųjų principų⁶¹.
78. Savo gairėse Europos Taryba aiškiai pabrėžia, kad, be kita ko, proporcingumo ir duomenų tvarkymo tikslo teisėtumo principams netaikoma jokia išimtis. Tai reiškia, kad turi būti užtikrintas duomenų tvarkymo proporcingumas ir reikalavimas tvarkyti asmens duomenis teisėtu tikslu. Vadovaudamasi T-PD gairėmis, EDAV ir toliau atidžiai stebi visas proporcingumo principo ir reikalavimo tvarkyti asmens duomenis teisėtu tikslu išimtis. EDAV nuomone, visos priežiūros institucijos įgaliojimų išimtys turėtų būti vertinamos atsargiai. Nors konkretūs priežiūros veiklai taikomi reikalavimai, pavyzdžiui, atlikti patikimumo patikras, gali būti tinkami, kai asmens duomenys tvarkomi nacionalinio saugumo užtikrinimo tikslu, labai svarbu užtikrinti veiksmingą priežiūrą, kad neatsirastų priežiūros spragų. Be to, Konvencijos Nr. 108+ 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jos 15 straipsnio⁶² išimtys „nepažeidžia reikalavimo, kad nacionalinio saugumo ir gynybos tikslais vykdoma duomenų tvarkymo veikla būtų nepriklausomai ir veiksmingai peržiūrima ir prižiūrima pagal Konvencijos šalių vidaus teisės aktus“. Be to, bet kokios išimtys turėtų būti aiškinamos kuo siauriau. Vien tai, kad asmens duomenys tvarkomi nacionalinio saugumo tikslais, neturėtų būti pakankamas pagrindas taikyti išimtį. Turėtų būti aišku, kad duomenų apsaugos tvarkos išimtis turi būti taikoma kiekvienu konkrečiu atveju ir tik jei tai yra būtina ir proporcinga⁶³.
79. Kadangi sprendimų dėl tinkamumo projektuose šis klausimas nenagrinėjamas, EDAV ragina Komisiją papildyti savo vertinimą sprendimo projekte ir stebėti praktinį nacionalinio saugumo tikslais taikomų išimčių taikymą teisėsaugos institucijoms.

4.1.2. JUNG TINĖS KARALYSTĖS ŽVALGYBOS TARNYBŲ IR TEISĖSAUGOS INSTITUCIJŲ BENDRAS ASMENS DUOMENŲ VALDYMAS

80. Remiantis DNPA padarytais pakeitimais tam tikromis aplinkybėmis kompetentingų teisėsaugos institucijų atliekamam asmens duomenų tvarkymui gali būti taikomos taisyklės, kurios paprastai

⁵⁸ Įpareigojimuose pateikti informaciją reikalaujama, kad duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas komisarui pateiktų informaciją, kuri pagrįstai būtina jo funkcijoms atlikti. Įpareigojimais pateikti informaciją suteikia Komisijos nariui teisę reikalauti, kad asmuo imtųsi (arba nesiimtų) konkrečių veiksmų, jei Komisijos narys yra įsitikinęs, kad asmuo nesilaiko tam tikrų duomenų apsaugos įsipareigojimų.

⁵⁹ Žr. Protokolą, kuriuo iš dalies keičiama Konvencija dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (ETS Nr. 223).

⁶⁰ <https://www.coe.int/en-GB/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatyenum=223>

⁶¹ <https://rm.coe.int/t-pd-2021-7rev13-interpretation-of-general-principles-article-11-c108-/1680b6c146>

⁶² Žr. Konvencijos Nr. 108+ 15 straipsnį, kuriame nurodyta, kaip Konvencijos šalys, įsteigdamos vieną ar daugiau priežiūros institucijų, turi užtikrinti Konvencijos nuostatų laikymąsi.

⁶³ Taip pat žr. Konvencijos Nr. 108+ 11 straipsnį, kuriame nurodyta, kad išimtys turi būti numatytos teisės aktuose, nepažeisti pagrindinių teisių ir laisvių esmės ir būti būtinos ir proporcingos demokratinėje visuomenėje. Kaip aiškinama TP-D gairėse dėl 11 straipsnio bendrųjų principų, tai reiškia, kad reikia įvertinti ir pagrįsti interesus, susijusius su būtinybe numatyti tam tikrų Konvencijos nuostatų išimtis ir užtikrinti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms.

taikomos nacionalinių saugumo institucijų atliekamam asmens duomenų tvarkymui⁶⁴. Kitaip tariant, laikantis DNPA 89 skirsnyje nustatytų sąlygų, 2018 m. Duomenų apsaugos akto 4 dalyje nustatyta duomenų apsaugos tvarka, taikoma duomenų tvarkymui nacionalinio saugumo užtikrinimo tikslais, taikoma ir teisėsaugos institucijų vykdomam duomenų tvarkymui.

81. Komisija pabrėžia, kad DNPA 89 skirsnyje numatytos sąlygos apima griežtas apsaugos priemones: kompetentinga institucija turi būti nurodyta kaip „reikalavimus atitinkanti kompetentinga institucija“ taisyklėse, priimtose valstybės sekretoriaus, kuris, papildomai, turi nurodyti konkretų duomenų tvarkymo veiksmą, kurį bendrai vykdo reikalavimus atitinkanti kompetentinga institucija kaip duomenų valdytoja ir bent viena žvalgybos tarnyba⁶⁵.
82. Pripažindama, kad šios apsaugos priemonės apima reikšmingus apribojimus, EDAV ragina Komisiją stebėti praktinį šių taisyklių įgyvendinimą. Ypač įdėmiai reikėtų stebėti, ar 2018 m. Duomenų apsaugos akto 4 dalis taikoma griežtai tik nacionalinio saugumo tikslais atliekamoms duomenų tvarkymo operacijoms ir ar jos taikymo sritis neplečiama. Nors valstybės turi plačią diskreciją nacionalinio saugumo klausimais, kaip pripažino EŽTT⁶⁶, EDAV laikosi nuomonės, kad grėsmės nacionaliniam saugumui pagal pobūdį, rimtumą ir konkrečias aplinkybes turi būti skiriamos nuo bendrų grėsmių visuomenės saugumui ar sunkių nusikalstamų veikų. Tik tokiais atvejais teisėsaugos institucijų veikla pagal žvalgybos tarnybų duomenų apsaugos sistemą yra suderinama su būtinumo ir proporcingumo principais⁶⁷. Be to, EDAV mano, kad būtina stebėti, ar atitinkamos kompetentingos institucijos praktiškai geba aiškiai skirti skirtingus duomenų tvarkymo tikslus, kad galėtų tinkamai laikytis atitinkamo teisinio reguliavimo.

4.1.3. TEISĖ SUSIPAŽINTI

83. DNPA nurodyta, kad duomenų subjektai turi teisę susipažinti su atitinkama informacija, kurią duomenų valdytojas gali pateikti atlikęs pagrįstą ir proporcingą paiešką. Šis pakeitimas numatytas ir teisėsaugos, ir nacionalinio saugumo sistemose⁶⁸.
84. Komisija tai supranta kaip patikslinimą, atitinkantį iš nacionalinės teismų praktikos išplaukiančius standartus, kuriais taip pat atsižvelgiama į duomenų subjekto interesus. Vis dėlto EDAV pageidautų gauti išsamesnės informacijos apie tai, kaip aiškinama sąvoka „pagrįsta ir proporcinga paieška“, taip pat atsižvelgiant į tai, kad Teisėsaugos direktyvos 14 straipsnyje tokio elemento nėra. EDAV pripažįsta, kad iš tiesų gali būti atvejų, kai duomenų valdytojo pastangos nustatyti ir surasti informaciją apie duomenų subjektą galėtų būti laikomos nepagrįstomis ir neproporcingomis, nepažeidžiant esminio lygiavertiškumo principo⁶⁹. EDAV primena šios nuomonės 34 punkte pateiktą analizę ir išvadą, kurios yra vienodai svarbios teisėsaugos ir nacionalinio saugumo sistemai.

⁶⁴ Žr. sprendimo projekto 72 konstatuojamąją dalį.

⁶⁵ Žr. sprendimo projekto 73 konstatuojamąją dalį.

⁶⁶ Žr., pavyzdžiui, 2021 m. gegužės 25 d. EŽTT sprendimo „Big Brother Watch ir kt. prieš Jungtinę Karalystę, 350 punktą.

⁶⁷ Iš ES Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad taikant būtinumo ir proporcingumo kriterijus valstybių narių teisės aktams, leidžiantiems valdžios institucijoms gauti prieigą ir saugoti asmens duomenis, teisėti tikslai, tokie kaip nacionalinis saugumas ar kova su sunkiais nusikaltimais, yra kitokie ir todėl gali pateisinti kitokias intervencines priemones. Žr. 2020 m. spalio 6 d. ESTT sprendimo „La Quadrature du Net ir kt.“ sujungtose bylose C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, 124 punktą.

⁶⁸ Žr. Duomenų (naudojimo ir prieigos) akto 78 skirsnio 3 ir 4 dalis, kuriomis iš dalies keičiami 2018 m. Duomenų apsaugos akto 45 ir 94 skirsniai.

⁶⁹ Pavyzdžiui, galima teigti, kad taip yra konfiskuotų įrenginių, kurie dar nėra išanalizuoti ar iššifruoti, paieškos atveju.

4.1.4. TOLESNIS DUOMENŲ PERDAVIMAS

4.1.4.1. NAUJAS DUOMENŲ APSAUGOS KRITERIJUS

85. Kai kompetentinga institucija ketina pateikti asmens duomenis, tvarkomus pagal 2018 m. DAA 3 dalį, trečiosios valstybės teisėsaugos institucijoms, taikomi specialūs reikalavimai. Visų pirma tokie duomenys gali būti perduodami, kai tai leidžia daryti valstybės sekretoriaus priimtos taisyklės arba, jei tokių taisyklių nėra, remiantis tinkamomis apsaugos priemonėmis. Jei duomenų perdavimas negali būti grindžiamas nei taisyklėmis, nei tinkamomis apsaugos priemonėmis, duomenys gali būti perduodami tik tam tikromis nustatytais aplinkybėmis, vadinamomis „specialiomis aplinkybėmis“, prilygstančiomis situacijoms ir sąlygoms, kurioms taikomos Teisėsaugos direktyvos 38 straipsnyje nustatytos „nukrypti leidžiančios nuostatos“.
86. Nors Komisija pastebi, kad „tarptautinio asmens duomenų perdavimo iš Jungtinės Karalystės tvarka tebėra labai panaši į nustatytą Direktyvos (ES) 2016/680 V skyriuje“, sprendimo projekte taip pat nurodyta, kad performuluotas teisinis standartas, taikomas taisyklėms, leidžiančiomis perduoti duomenis, kurios ankstesniame 2018 m. DAA 74A skirsnyje buvo nurodytos kaip tinkamumo taisyklės ir tinkamos apsaugos priemonės. Užuoat nurodžius tinkamą apsaugos lygį, 2018 m. Duomenų apsaugos akto 74AB skirsnyje apibrėžiant naująjį „duomenų apsaugos kriterijų“, reikalaujama, kad duomenų subjektams užtikrinamas apsaugos lygis duomenis gaunančiose trečiosiose valstybėse ar tarptautinėse organizacijose nebūtų „žymiai mažesnis“ už tą, kurį duomenų subjektams užtikrina atitinkami Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos teisės aktai.
87. Šiomis aplinkybėmis EDAV pažymi, kad elementų, į kuriuos valstybės sekretorius turi atsižvelgti atlikdamas vertinimą pagal 2018 m. DAA 74AB skirsnio 2 dalį, atrodo, yra mažiau, palyginti su tinkamumo vertinimu pagal ankstesnes taisykles⁷⁰. EDAV atkreipia dėmesį į tam tikrų veiksmų, kurie, jos nuomone, yra svarbūs vertinant, ar trečioji valstybė užtikrina iš esmės lygiavertį asmens duomenų apsaugos lygį, pašalinimą ir primena šios nuomonės 42–43 punktuose pateiktą analizę ir išvadas. Visų pirma EDAV i) ragina Komisiją konkrečiai įvertinti šiuos pokyčius ir patikslinti savo naujo duomenų apsaugos kriterijaus vertinimą. EDAV supranta, kad naujomis asmens duomenų perdavimo į trečiąsias valstybes taisyklėmis siekiama suteikti daugiau lankstumo. Tačiau EDAV ragina Komisiją stebėti, kaip šios taisyklės taikomos praktikoje teisėsaugos ir baudžiamosios teisenos bendradarbiavimo srityje. Tai ypač aktualu atsižvelgiant į naują valstybės sekretoriui suteikiamą įgaliojimą priimti taisykles, kuriomis nustatomi ir tvirtinami duomenų perdavimai, remiantis naujuoju duomenų apsaugos kriterijumi, bet kokiomis priemonėmis, įskaitant nuorodas į geografines vietas šalyje; duomenų valdytojus ar tvarkytojus; duomenų gavėjus; duomenų rūšis; perdavimo priemones; ir teisinius dokumentus. Pavyzdžiui, lieka neaišku, kaip konkretus duomenų valdytojas ar tvarkytojas, įsikūręs trečiojoje valstybėje, kuri nelaikoma užtikrinančia lygiavertį apsaugos lygį, įvykdytų duomenų apsaugos kriterijų, kalbant apie veiksmingas teisių gynimo priemones ar duomenų subjekto teises, kurios dar nėra numatytos tos trečiosios valstybės teisinėje sistemoje.
88. Be to, EDAV primena 41 punkte išdėstytas išvadas, susijusias su kriterijaus „asmens duomenų perdavimo į Jungtinę Karalystę ir iš jos palengvinimo pageidaujamumas“ (2018 m. DAA 74AA skirsnio 3 dalis) taikymu, ir ragina Komisiją savo sprendime paaiškinti, kad šis kriterijus nėra duomenų apsaugos lygio vertinimo elementas, o tik papildomas veiksnys, į kurį valstybės sekretorius gali atsižvelgti, kai duomenų apsaugos kriterijai įvykdyti, nes tai nėra visiškai aišku iš teisės akto teksto. Šiuo atžvilgiu EDAV

⁷⁰ 2018 m. DAA 74A skirsnio 4 dalyje, kurios nebeliko DNPA, buvo pateiktas kriterijų, identiškų Teisėsaugos direktyvos 36 straipsnio 3 daliai, sąrašas.

ragina Komisiją stebėti 2018 m. Duomenų apsaugos akto 74AA skirsnio 3 dalies praktinį poveikį, nes dar neaišku, kokią reikšmę turės „asmens duomenų perdavimo į Jungtinę Karalystę ir iš jos palengvinimo pageidaujamumo“ kriterijus.

4.1.4.2. JUNGtinės KARALYSTės IR JAV SUSITARIMAS DĖL DEBESIJOS AKTO

89. Kitas svarbus įvykis tolesnio duomenų perdavimo srityje yra Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės Vyriausybės ir Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybės susitarimo dėl prieigos prie elektroninių duomenų kovos su sunkiais nusikaltimais tikslais (toliau – Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimas dėl debesijos akto) įsigaliojimas 2022 m. spalio mėn. Kaip teisingai pažymi Komisija, asmens duomenims, perduotiems iš ES paslaugų teikėjams Jungtinėje Karalystėje, galėtų būti taikomi kompetentingų JAV teisėsaugos institucijų pagal šį susitarimą nustatyti įpareigojimai pateikti įrodymus⁷¹.
90. Atsižvelgdama į tai, kad tuo metu, kai buvo priimtas ankstesnis Jungtinės Karalystės sprendimas dėl tinkamumo, susitarimas buvo sudarytas, bet dar neįsigaliojęs, Komisija pabrėžė, kad Jungtinė Karalystė turėtų pateikti Komisijai bet kurią informaciją ir būsimus paaiškinimus dėl to, kaip JAV laikysis savo įsipareigojimų pagal susitarimą, kad būtų užtikrinta tinkama ankstesnio Jungtinės Karalystės sprendimo dėl tinkamumo stebėseną pagal BDAR 45 straipsnio 4 dalį. Komisija pažymėjo, kad ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas ES ir JAV bendrajame susitarime nustatytų apsaugos priemonių taikymui ir pritaikymui⁷² atsižvelgiant į konkrečią perdavimą, kuriems taikomas Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimas dėl debesijos akto, rūšį⁷³. Atsižvelgdama į šį pareiškimą, Komisija savo sprendimo projekte nurodo kelis Jungtinės Karalystės ir JAV pateiktus paaiškinimus, susijusius su ES ir JAV bendrojo susitarimo taikymu Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimui dėl debesijos akto. EDAV palankiai vertina šiuos paaiškinimus, kurie suteikia daugiau teisinio aiškumo. Kartu verta pažymėti, kad ES ir JAV bendrasis susitarimas dar nėra peržiūrėtas, o tai tam tikru mastu riboja išvadas, kurias galima daryti apie jo taikymo poveikį ir veiksmingumą Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimui dėl debesų kompiuterijos⁷⁴. Be to, atsižvelgdama į ES ir JAV bendrąjį susitarimą, EDAV norėtų priminti, kad reikia pagerinti šiame susitarime numatytų apsaugos priemonių lygį. Tai visų pirma pasakytina apie galimybę pasinaudoti teisminėmis teisių gynimo priemonėmis. Kiti nei ES piliečiai ES duomenų subjektai neturi pagrindo pagal Teismo teisių gynimo aktą naudotis teisių gynimo priemonėmis. Be to, Privatumo akte yra išimčių, kurios nebuvo pakeistos Teismo teisių gynimo akte ir kurios riboja asmenų galimybę apginti savo teises tam tikrose teisėsaugos ir nacionalinio saugumo situacijose. Nors Komisija pažymi, kad Teismo teisių gynimo aktas nėra vienintelis teisių gynimo mechanizmas, sprendimo projekte tik nurodoma, kad „atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes ir aplinkybes, kituose taikytinuose JAV teisės aktuose numatyti alternatyvūs būdai, kuriais galima siekti apginti savo teises teisme“⁷⁵. Todėl

⁷¹ Žr. sprendimo projekto 87 konstatuojamąją dalį.

⁷² Žr. Jungtinių Amerikos Valstijų ir Europos Sąjungos susitarimą dėl su nusikalstamų veikų prevencija, tyrimu, atskleidimu ir baudžiamuoju persekiojimu susijusios asmeninio pobūdžio informacijos apsaugos, OL

L 336, 2016 m. gruodžio 10 d., p. 3–13, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210(01)).

⁷³ Žr. įgyvendinimo sprendimo 2021/1772 155 konstatuojamąją dalį. Pagal Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimo dėl debesijos akto 9 straipsnio 1 dalį ES ir JAV bendrasis susitarimas *mutatis mutandis* taikomas Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimui dėl debesijos akto. Jis gali būti taikomas tik *mutatis mutandis*, nes bendrasis susitarimas reglamentuoja tarpvalstybinius duomenų perdavimus tarp teisėsaugos institucijų, o ne tiesioginį paslaugų teikėjo ir teisėsaugos institucijos bendradarbiavimą.

⁷⁴ Žr. ES ir JAV bendrojo susitarimo 23 straipsnį, kuriame nustatyta, kad šalys periodiškai bendrai peržiūri politiką ir procedūras, kuriomis įgyvendinamas susitarimas, o pirmoji peržiūra atliekama ne vėliau kaip per trejus metus nuo susitarimo įsigaliojimo dienos. ES ir JAV bendrasis susitarimas įsigaliojo 2017 m. vasario mėn.

⁷⁵ Žr. sprendimo projekto 93 konstatuojamąją dalį.

neaišku, ar visiems ES asmenims, kurių duomenims gali būti taikomas Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimas dėl debesijos akto, JAV bus suteikta teisė ginti savo teises teisme.

91. EDAV taip pat pažymi, kad Jungtinės Karalystės ir JAV susitarime dėl debesų kompiuterijos akto nustatyta speciali abipusė apsaugos priemonė, pagal kurią abi šalys riboja susitarimo poveikį Jungtinės Karalystės ir JAV piliečiams, dėl savo pobūdžio ES piliečiams netaikoma⁷⁶. EDAV pažymi, kad dėl šios priežasties būtinos tvirtos duomenų apsaugos priemonės, siekiant užtikrinti, kad ES duomenų subjektų teisės būtų tinkamai apsaugotos, kai duomenys bus tvarkomi pagal tą susitarimą. Todėl EDAV ragina Komisiją savo būsimuose vertinimuose ir peržiūrose ir toliau atsižvelgti į Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimą dėl debesijos akto.
92. Apskritai EDAV mano, kad reikia paaiškinti, kaip Komisija vertina Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimą dėl debesijos akto ir bet kokią galimą susitarimo poveikį apsaugos lygiui, įvertintam ankstesniame Jungtinės Karalystės sprendime dėl tinkamumo. Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimo dėl debesijos akto pirmosios peržiūros, kuri pagal susitarimo 12 straipsnio 1 dalį turi būti atlikta per vienus metus nuo susitarimo įsigaliojimo, išvados galėtų būti ypač naudingos tokiai tolesnei analizei.

4.1.5. PRIEŽIŪRA IR TEISIŲ GYNIMAS

93. EDAV pažymi, kad baudžiamosios teisėsaugos institucijų priežiūros sistema pagal 2018 m. Duomenų apsaugos aktą ir 2016 m. TĮA, taip pat teisių gynimo mechanizmai, numatyti 2018 m. DAA 3 dalyje, 2016 m. TĮA ir 1998 m. Žmogaus teisių akte, iš esmės nesikeičia. Visų pirma, Jungtinėje Karalystėje priežiūrą, be Informacijos komisaro biuro, toliau užtikrina komisari, būtent tyrimo įgaliojimų komisaras, kuriam padeda kiti teisminiai komisari, bei biometrinių duomenų ir stebėjimo kamerų komisaras.
94. Kaip Komisija paaiškino sprendimo projekto 97 konstatuojamojoje dalyje, 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo aktu padaryti tik nedideli pakeitimai, visų pirma numatant tyrimo įgaliojimų komisaro pavaduotojų, kuriems tyrimo įgaliojimų komisaras gali perduoti konkrečius įgaliojimus, kai negali vykdyti savo funkcijų, pareigybę. Tokie tyrimo įgaliojimų komisaro pavaduotojai turi būti teismų komisari ir juos skiria tyrimo įgaliojimų komisaras.
95. EDAV teigiamai vertina tai, kad atsisakyta ankstesnės idėjos, numatytos Duomenų apsaugos ir skaitmeninės informacijos akte, kuris buvo parengtas prieš DNPA, panaikinti biometrinių duomenų ir stebėjimo kamerų komisarą ir perduoti šį vaidmenį tyrimo įgaliojimų komisarui⁷⁷. Šiuo atžvilgiu EDAV ragina Komisiją, atliekant sprendimo projekto stebėseną ir būsimas peržiūras, toliau stebėti ir išsamiau įvertinti, kokį vaidmenį priežiūros sistemoje atlieka biometrinių duomenų ir stebėjimo kamerų komisaras.
96. Kaip EDAV jau pabrėžė Nuomonėje Nr. 14/2021, nors informacijos komisaro biuras turi pakankamai įgaliojimų, kurie yra labai panašūs į ES valstybių narių priežiūros institucijų įgaliojimus, nustatytus BDAR 58 straipsnyje, veiksmingos sankcijos yra svarbios užtikrinant, kad būtų laikomasi taisyklių⁷⁸.
97. EDAV teigiamai vertina informacijos komisaro biuro skaidrumo politiką ir pateiktus statistinius bei analitinius duomenis, taip pat teisėsaugos veiksmų, vykdytų teisėsaugos institucijų atžvilgiu,

⁷⁶ Žr. Susitarimo 4 straipsnio 3 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį, kuriose numatyti apribojimai, kuriais nustatoma, kad orderiai, kuriems taikomas susitarimas, negali būti sąmoningai taikomi asmenims. Todėl JAV negali sąmoningai jų taikyti Jungtinės Karalystės teritorijoje esančiam asmeniui, o Jungtinė Karalystė turi laikytis panašaus apribojimo.

⁷⁷ Žr. <https://www.gov.uk/government/organisations/biometrics-and-surveillance-camera-commissioner>.

⁷⁸ Žr. EDAV nuomonės Nr. 14/2021 112 dalį.

pavyzdžius⁷⁹. Šiuo atžvilgiu EDAV atkreipia dėmesį į tai, kad Jungtinės Karalystės priežiūros institucija teikia pirmenybę papeikimams, kai policijos pareigūnai pažeidžia duomenų apsaugos teisės aktus. Svarbi išimtis yra 2024 m. sausio mėn. Karališkajai prokuratūrai nustatytas įpareigojimas⁸⁰. EDAV taip pat teigiamai vertina tai, kad informacijos komisaro biuras paskelbė daug atitinkamoms šalims skirtų praktikos kodeksų, gairių, nuomonių ir kitų rekomendacinių dokumentų.

98. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir ypač į artėjančius esminius Jungtinės Karalystės priežiūros institucijos struktūros ir organizacinius pokyčius, kaip jau išnagrinėta šios nuomonės 68 punkte, EDAV ragina Europos Komisiją toliau stebėti sankcijų ir atitinkamų Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos sistemoje taikomų teisių gynimo priemonių veiksmingumą.

4.2. JUNG TINĖS KARALYSTĖS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PRIEIGA PRIE ASMENS DUOMENŲ IR JŲ NAUDOJIMAS NACIONALINIO SAUGUMO TIKSLAIS

99. Sprendimo projekte pateikiama tik nedaug informacijos apie Jungtinės Karalystės valdžios institucijų prieigą prie asmens duomenų ir jų naudojimą nacionalinio saugumo tikslais. Komisija paaiškina, kad DNPA padaryti tik nedideli Jungtinės Karalystės žvalgybos tarnybų atliekamo duomenų tvarkymo reglamentavimo sistemos pakeitimai⁸¹, kurių kai kurie taip pat įtraukti į 2018 m. Duomenų apsaugos akte nustatytą teisėsaugos tvarką. Šie pakeitimai trumpai paminėti sprendimo projekto 75 konstatuojamojoje dalyje. Be to, 2016 m. TJA pakeitimai, susiję su duomenų tvarkymu ir teisėsaugos, ir nacionalinio saugumo tikslais, padaryti nuo ankstesnio Jungtinės Karalystės sprendimo dėl tinkamumo priėmimo, jau aptarti sprendimo projekto 3.2 skirsnyje⁸². Atitinkamai, prašymai paaiškinti ir stebėti, nurodyti 4.1.1.1 ir 4.1.3 dalyse, taip pat taikomi prieigai prie asmens duomenų ir jų naudojimui nacionalinio saugumo tikslais.

4.2.1. ĮPAREIGOJIMŲ SUDARYTI TECHNINĘ GALIMYBĘ NAUDOJIMAS

100. Šių metų pradžioje žiniasklaidoje pasirodė pranešimų, kad Jungtinės Karalystės vyriausybė vienai didžiausių technologijų bendrovių nustatė 2016 m. TJA 253 skirsnyje numatytą įpareigojimą sudaryti techninę galimybę, kuriuo reikalaujama, kad paslaugų teikėjas išlaikytų prieigą prie savo naudotojų šifruotų duomenų iššifruota forma⁸³. Praktiškai tai neva reiškia, jog reikalaujama apeiti ištinį šifravimą, kurį paslaugų teikėjas taiko savo duomenų saugojimui debesijos saugykloje. Todėl ši priemonė buvo vadinama „užkulisiniu reikalavimu“.
101. Nors teisinis pagrindas nustatyti įpareigojimą sudaryti techninę galimybę jau egzistavo priimant ankstesnį Jungtinės Karalystės sprendimą dėl tinkamumo, šis atvejis, apie kurį pranešta yra pirmas žinomas tokio įpareigojimo taikymo atvejis. Todėl jis yra reikšmingas ir reikalauja dėmesio, visų pirma atsižvelgiant į BDAR 45 straipsnio 2 dalies a punktą, pagal kurį reikalaujama įvertinti ne tik pačią teisinę

⁷⁹ Žr., pavyzdžiui, išsamius skundų dėl duomenų apsaugos duomenų rinkinius, kuriuos galima rasti adresu <https://ico.org.uk/action-weve-taken/complaints-and-concerns-data-sets/data-protection-complaints/>.

⁸⁰ Žr. <https://ico.org.uk/action-weve-taken/enforcement/crown-prosecution-service-1/>.

⁸¹ Žr. sprendimo projekto 75 konstatuojamąją dalį.

⁸² Žr. sprendimo projekto 98 konstatuojamąją dalį. Atitinkamais tyrimo įgaliojimais gali naudotis ne tik nacionalinės žvalgybos tarnybos, bet ir tam tikros teisėsaugos institucijos.

⁸³ Žr. „U.K. orders Apple to let it spy on users“ (*Washington Post*, 2025 m. vasario 7 d.), <https://www.washingtonpost.com/technology/2025/02/07/apple-encryption-backdoor-uk/>.

sistemą, bet ir jos įgyvendinimą⁸⁴. Todėl EDAV tikėjosi, kad sprendimo projekte šis klausimas bus išnagrinėtas, ir ragina Komisiją atitinkamai papildyti sprendimą.

102. Nors dėl konfidencialaus įpareigojimų sudaryti techninę galimybę pobūdžio visuomenei žinoma ne visa informacija apie šią bylą, iš Tyrimo įgaliojimų teismo interneto svetainėje paskelbto prašymo rengti uždarą teismo posėdį matyti, kad tai nėra vien žiniasklaidos spekuliacija⁸⁵. Šis klausimas yra vertas paminėjimo ir tariamas 2016 m. TJA 253 skirsnio taikymas „užkulisiniam reikalavimui“ pateikti ateityje turėtų būti toliau stebimas.
103. Kaip neseniai nurodyta Pareiškimе Nr. 05/2024, EDAV mano, kad duomenų šifravimas yra būtinas siekiant užtikrinti asmens duomenų ir elektroninių ryšių saugumą ir konfidencialumą. Visų pirma, tikras ištisinis šifravimas, taikomas galiniams įrenginiams ir juose esantiems duomenims, kai iššifravimo raktus turi tik naudotojas, yra svarbi priemonė elektroninių ryšių konfidencialumui užtikrinti⁸⁶. Įmonėms nustatomi įpareigojimai sudaryti techninę galimybę pašalinti šifravimą valdžios institucijoms to pareikalavus lemia sisteminių pažeidžiamumų atsiradimą ir kelia tiesioginę grėsmę elektroninių ryšių vientisumui ir konfidencialumui. Šiuo atžvilgiu EDAV atkreipia dėmesį į bylą „PODCHASOV prieš Rusiją“, kurioje EŽTT nustatė, kad „įpareigojimas iššifruoti ištisai užšifruotus pranešimus gali prilygti paslaugų teikėjams taikomam reikalavimui susilpninti šifravimo mechanizmą visiems naudotojams; todėl jis nėra proporcingas siekiamiems teisėtiems tikslams“⁸⁷.
104. Nors daroma prielaida, kad Jungtinės Karalystės vyriausybė prieigos prie nešifruotų naudotojų duomenų siektų daugiausia tais atvejais, kai kiltų pavojus nacionaliniam saugumui, EDAV mano, kad pirmiau aptartas prašymas įvertinti įpareigojimų sudaryti techninę galimybę naudojimą taip pat aktualus atsižvelgiant į vyriausybės prieigą teisėsaugos tikslais.

4.2.2. TEISINIAI PAGRINDAI IR TAIKYTINOS APSAUGOS PRIEMONĖS

105. 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo aktu nustatyta speciali tvarka, reglamentuojanti saugojimą ir tyrimą masinių asmens duomenų rinkinių, „kurių privatumo asmenys, su kuriais tie duomenys susiję, negalėjo pagrįstai tikėtis arba galėjo tik mažai tikėtis“, kaip nurodoma akte⁸⁸. Tokio konkretaus pogrupio masiniams asmens duomenų rinkiniams saugoti ir tikrinti 2016 m. TJA dabar numatyta galimybė taikyti „individualius leidimus“ ir „kategorijos leidimus“.⁸⁹
106. Masinių asmens duomenų rinkinių sąvoka yra plati ir gali apimti įvairius duomenų rinkinius⁹⁰. Ji gali būti taikoma konfidencialiai informacijai, bet gali apimti ir viešai ir komerciškai prieinamus duomenis. Atsižvelgdama į tai, Jungtinės Karalystės vyriausybė laikėsi nuomonės, kad būtina peržiūrėti ankstesnę tvarką, pagal kurią visiems masiniams asmens duomenų rinkiniams buvo taikomos to paties lygio apsaugos priemonės, ir vietoj to numatyti įvairias apsaugos priemones, taikomas masinių asmens

⁸⁴ Be to, BDAR 45 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad periodiškai peržiūrdama savo išvadas dėl tinkamumo Komisija atsižvelgia į visus atitinkamus pokyčius trečiojoje valstybėje.

⁸⁵ Žr. <https://www.judiciary.uk/judgments/apple-inc-v-secretary-of-state-for-the-home-department/>.

⁸⁶ Žr. 2024 m. lapkričio 4 d. Pareiškimą Nr. 5/2024 dėl prieigos prie duomenų veiksmingai teisėsaugai užtikrinti aukšto lygio grupės rekomendacijų, p. 4, 5.

⁸⁷ Žr. 2024 m. vasario 13 d. EŽTT sprendimo Nr. 33696/19 79 punktą.

⁸⁸ Žr. 2016 m. TJA 226A skirsnio 1 dalį.

⁸⁹ Žr. 2016 m. TJA 226A ir 226BA skirsnius, įtrauktus Tyrimų įgaliojimų pakeitimo 2 skirsniu. 2024 m. aktas.

⁹⁰ Žr. 2016 m. TJA 199 skirsnį, kuriame nurodyta, kad „žvalgybos tarnyba saugo masinį asmens duomenų rinkinį, jeigu a) žvalgybos tarnyba gauna informacijos rinkinį, kuriame yra asmens duomenys, susiję su keliais asmenimis, b) duomenų rinkinys yra tokio pobūdžio, kad dauguma asmenų nėra ir greičiausiai nebus žvalgybos tarnybos, vykdančios savo funkcijas, interesų objektas, c) po pirminio turinio patikrinimo žvalgybos tarnyba saugo duomenų rinkinį savo funkcijoms vykdyti, ir d) duomenų rinkinys saugomas arba bus saugomas elektronine forma, kad būtų galima jį analizuoti vykdant šias funkcijas“.

duomenų rinkinių saugojimui ir tyrimui, atsižvelgiant į jų turinio konfidencialumą ar viešą prieinamumą arba žvalgybos tarnybų, kurios juos saugoja ir tiria, įsikišimo lygį⁹¹. EDAV supranta, kad šie svarstymai galiausiai lėmė atskiros tvarkos nustatymą masiniams asmens duomenų rinkiniams, kurių privatumo tikimasi mažai arba visai nesitikima.

107. Nors Komisija trumpai aptaria naują „kategorijos leidimo“ sąvoką, sprendimo projekte teigiama, kad „svarbu, kalbant apie masinių asmens duomenų rinkinių saugojimą ir tyrimą, toliau taikoma įgyvendinimo sprendimo (ES) 2021/1772 239 ir 240 konstatuojamosiose dalyse įvertinta tvarka, visų pirma būtinybė turėti orderį, kurį pirma tvirtina valstybės sekretorius, o vėliau – teismo komisaras, laikantis priemonės būtinumo ir proporcingumo reikalavimų, kaip numatyta 2016 m. TJA 7 dalyje“⁹². Tačiau ši analizė, atrodo, yra neišsami. EDAV pažymi, kad ne tik „kategorijos leidimų“, bet ir „individualių leidimų“ įvedimas yra svarbus pakeitimas, įgyvendintas 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo aktu dėl pirmiau minėto konkretaus duomenų rinkinio: „individualus leidimas“, kurį gali suteikti žvalgybos tarnybos vadovas arba jo vardu veikiantis asmuo, pakeičia būtinybę gauti orderį, kad būtų galima saugoti arba laikyti ir tirti masinius asmens duomenų rinkinius, kurių privatumo mažai arba visai nesitikima⁹³. Todėl terminų „orderis“ ir „individualus leidimas“ negalima painioti ir vartoti kaip sinonimų⁹⁴. Tai ypač aktualu todėl, kad individualiems leidimams reikalingas teismo leidimas apsiriboja klausimu, ar konkretus duomenų rinkinys atitinka kriterijus, pagal kuriuos jis gali būti priskiriamas tokiems, kurių privatumo pagrįstai mažai tikimasi arba visai nesitikima pagal 2016 m. TJA 226A skirsnį⁹⁵. „Kategorijos leidimas“ skiriasi nuo „individualaus leidimo“ ir pagal 2016 m. TJA 226B skirsnio 6 dalies a punktą iš esmės nelieka reikalavimo gauti tokį teismo leidimą individualiam leidimui, kai toks leidimas susijęs su duomenų rinkiniu, kuriam taikomas kategorijos leidimas. Taip yra todėl, kad jau bus priimtas ir teismo komisaro patvirtintas sprendimas, kad bet koks duomenų rinkinys, kuris patenka į kategorijos leidimo aprašymą, iš tikrųjų yra duomenų rinkinys, kuriam būtų taikomas 226A skirsnis.
108. Nors šie pakeitimai susiję su masinių asmens duomenų rinkinių saugojimu ir tyrimu, o ne pirminiu jų perėmimu ar rinkimu, EDAV norėtų pabrėžti, kokią svarbą EŽTT teikia išankstiniam nepriklausomam leidimui, susijusiam su masiniu asmens duomenų tvarkymu. Teismas nusprendė, kad „siekiant sumažinti piktnaudžiavimo masinio perėmimo įgaliojimais riziką, [...] procesui turi būti taikomis „ištisinės apsaugos priemonės“, tai reiškia, kad nacionaliniu lygmeniu kiekviename proceso etape turi būti vertinamas taikomų priemonių būtinumas ir proporcingumas; masiniam perėmimui turi būti gaunamas nepriklausomas leidimas iš pat pradžių, kai apibrėžiamas operacijos tikslas ir apimtis; ir kad operacija turi būti prižiūrima ir nepriklausomai peržiūrima *ex post facto*“⁹⁶. Atsižvelgdama į tai ir remdamasi holistiniu požiūriu, kad vertinant tinkamumą reikia atsižvelgti į visas bylos aplinkybes, EDAV mano, kad masinių asmens duomenų rinkinių saugojimui ir tyrimui turi būti taikomas bent jau išankstinis nepriklausomos institucijos leidimas arba sisteminga teismo ar lygiaverčio organo, t. y. nepriklausomo organo, galinčio priimti privalomus sprendimus, sisteminga *ex post* peržiūra.

⁹¹ Žr. Vidaus reikalų ministerija, politikos dokumentas „Tyrimo įgaliojimų (pakeitimo) akto projektas“: Masiniai asmens duomenų rinkiniai ir trečiųjų šalių masiniai asmens duomenų rinkiniai, <https://www.gov.uk/government/publications/investigatory-powers-amendment-bill-factsheets/investigatory-powers-amendment-bill-bulk-personal-datasets-and-third-party-bulk-personal-datasets>.

⁹² Žr. sprendimo projekto 99 konstatuojamąją dalį.

⁹³ 2016 m. TJA 200 skirsnio 1 ir 2 dalys.

⁹⁴ Taip, regis, jau yra, tačiau sprendimo projekto 99 ir 100 konstatuojamosiose dalyse.

⁹⁵ 2016 m. TJA 226BB skirsnio 1 dalyje nustatyta, kad sprendimas, ar patvirtinti sprendimą suteikti individualų leidimą ar kategorijos leidimą, teismo komisaras turi peržiūrėti leidimą išdavusio asmens išvadas, kad patikrintų, ar 226A skirsnis taikomas leidime aprašytam masiniam asmens duomenų rinkiniui arba, atitinkamai, ar 226A skirsnis taikomas bet kuriam duomenų rinkiniui, kuris patenka į leidime aprašytų duomenų rinkinių kategoriją.

⁹⁶ 2021 m. gegužės 25 d. EŽTT sprendimo „Big Brother Watch ir kiti prieš Jungtinę Karalystę“ 350 punktas.

109. Atsižvelgdama į likusius reikalingus paaiškinimus, EDAV ragina Komisiją toliau gilintis į sąvokas „individualūs leidimai“ ir „kategorijos leidimai“, numatytas 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo akte. Be to, EDAV ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip praktikoje taikomas terminas „privatumas, kurio nebuvo galima pagrįstai tikėtis arba buvo galima tik mažai tikėtis“. Nors 2016 m. TJA 226A skirsnyje nustatyti keli tokios išvados kriterijai, EDAV mano, kad svarbu stebėti jų taikymą, nes juos galima aiškinti įvairiai⁹⁷.

4.2.3. PRIEŽIŪRA IR TEISIŲ GYNIMAS

110. Kaip nurodyta sprendimo projekte ir anksčiau išnagrinėta Nuomonėje Nr. 14/2021, tyrimo įgaliojimų komisaras ir jo biuras atlieka svarbų vaidmenį prižiūrėdami, kaip Jungtinės Karalystės žvalgybos tarnybos naudojasi tyrimo įgaliojimais. Be to, Tyrimo įgaliojimų teismas (IPT) yra teisminė institucija, kompetentinga šiuo atžvilgiu užtikrinti teisių gynimo galimybę. Kaip jau nurodyta 3.1.5 skirsnyje dėl priežiūros teisėsaugos srityje, 2024 m. Tyrimo įgaliojimų pakeitimo akte padaryti tik nedideli pakeitimai, visų pirma numatant tyrimo įgaliojimų komisaro pavaduotojo pareigybės. Todėl EDAV nuomonėje Nr. 14/2021 pateiktos pastabos tebėra visiškai aktualios⁹⁸.
111. EDAV teigiamai vertina Tyrimo įgaliojimų komisaro biuro parengtas skaidrias metines ataskaitas, taip pat išsamius 2019–2023 m. statistinius duomenis, be kita ko, apie tai, kaip Jungtinės Karalystės žvalgybos bendruomenė naudojasi masinio duomenų tvarkymo įgaliojimais, taip pat apie sprendimus dėl tikslinių sprendimų ir tikslinių leidimų siekiant gauti duomenis pagal Jungtinės Karalystės ir JAV susitarimą dėl prieigos prie duomenų. EDAV taip pat atkreipia ypatingą dėmesį į Tyrimo įgaliojimų komisaro biuro vykdomą Vyriausybės ryšių centro (GCHQ) atliekamo masinio duomenų perėmimo priežiūrą, kuri išskiriama Komisijos sprendimo projekto 102 konstatuojamojoje dalyje. Atsižvelgdama į tai, EDAV ragina Komisiją toliau atidžiai stebėti priežiūros sistemos veiksmingumą šioje srityje, ypač atsižvelgiant į masinio perėmimo prašymų proporcingumą⁹⁹.
112. Be to, EDAV pažymi, kad Tyrimo įgaliojimų teismas taip pat paskelbė viešą savo 2021–2023 m. veiklos ir teismų praktikos ataskaitą¹⁰⁰. Ataskaitoje, be kita ko, atkreipiamas dėmesys į svarbius ir aktualius pokyčius, pavyzdžiui, Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą byloje *Wieder ir Guarnieri prieš Jungtinę Karalystę*, kuriame nuspręsta, kad asmenys iš bet kurios pasaulio šalies gali pateikti ieškinį Tyrimo įgaliojimų teismui dėl Jungtinės Karalystės valdžios įstaigos Jungtinėje Karalystėje įvykdytų veiksmų. Todėl EDAV ragina Komisiją savo vertinime ir būsimose sprendimo projekto peržiūrose atsižvelgti ir į Tyrimo įgaliojimų teismo veiklą.

5. SPRENDIMO PROJEKTO PERŽIŪRA, GALIOJIMO TRUKMĖ IR PRATĖSIMAS

113. EDAV pažymi, kad galutinis sprendimas dėl tinkamumo būtų taikomas šešerius metus, t. y. iki 2031 m. gruodžio 27 d. Todėl ji ir toliau būtų vienintelė trečioji valstybė, kurios sprendimui dėl tinkamumo

⁹⁷ 2016 m. TJA 226A skirsnyje kalbama apie, pavyzdžiui, duomenų pobūdį, tai, kiek duomenys prieinami viešai arba koks yra duomenų žinomumo lygis.

⁹⁸ Žr. Nuomonę Nr. 14/2021, 200–215 punktai.

⁹⁹ Daugiau informacijos rasite 2023 m. Tyrimo įgaliojimų komisaro metinėje ataskaitoje, kuri skelbiama adresu: https://ipco-wpmedia-prod-s3.s3.eu-west-2.amazonaws.com/E03270100-HC_603-IPCO-Annual-Report-2023-Web_Accessible.pdf, 31 puslapis, 6.41 dalis.

¹⁰⁰ <https://investigatorypowerstribunal.org.uk/wp-content/uploads/2024/11/Investigatory-Powers-Tribunal-Report-2024.pdf>

taikoma galiojimo pabaigos sąlyga, kuri yra suderinta su BDAR 45 straipsnio 3 dalyje nustatyta privaloma periodine peržiūra. EDAV supranta, kad naujoji Jungtinės Karalystės teisinė sistema reikalauja dėmesio, ir ragina Komisiją atidžiai stebėti DNPA įgyvendinimą, įskaitant šioje nuomonėje išskirtas sritis, taip pat visus kitus šioje srityje vykstančius svarbius pokyčius Jungtinėje Karalystėje.

114. EDAV palankiai vertina tai, kad sprendimo projekto 68 konstatuojamojoje dalyje nurodytas EDAV (ir pilietinės visuomenės grupių) vaidmuo taikant periodinės peržiūros mechanizmą pagal EDAV rekomendaciją Nr. 01/2021¹⁰¹. Kalbant apie praktinį EDAV ir jos atstovų dalyvavimą rengiant ir vykdant būsimas periodines peržiūras, EDAV pakartoja, kad visi atitinkami dokumentai EDAV turėtų būti pateikti raštu likus pakankamai laiko iki peržiūrų.
115. Iš papildomų Komisijos paaiškinimų, pateiktų dėl 113 konstatuojamosios dalies, EDAV supranta, kad po ketverių metų ketinama atlikti peržiūrą, kurios pagrindu Komisija parengs viešą ataskaitą¹⁰². Ši peržiūra padės Komisijai nuspręsti, ar likus ne mažiau kaip šešiems mėnesiams iki Sprendimo projekto galiojimo pabaigos ji inicijuos Sprendimo projekto galiojimo pratęsimo procedūrą¹⁰³.
116. EDAV palankiai vertina šį ketinimą ir pažymi, kad peržiūra turi kitą tikslą nei galiojimo pabaigos sąlyga ir atlieka svarbų vaidmenį stebint teisinę sistemą. Todėl EDAV tikisi, kad peržiūra bus atlikta po ketverių metų, ir ragina Komisiją ją atlikti laiku.
117. EDAV mano, kad atliekant šią peržiūrą bus atsižvelgiama į Komisijos įgyvendinimo sprendime 2021/1772 nustatytus elementus ir kad konstatuojamosios dalys, susijusios su sprendimo galiojimo sustabdymu ir panaikinimu, tebegalioja¹⁰⁴. EDAV mano, kad siekiant teisinio tikrumo toks paaiškinimas galėtų būti pateiktas galutiniam sprendimui dėl tinkamumo.

Europos duomenų apsaugos valdybos vardu

Pirmininkė

(Anu Talus)

¹⁰¹ Žr. EDAV rekomendacijos Nr. 01/2021 19 konstatuojamąją dalį.

¹⁰² Žr. Sprendimo projekto 110 konstatuojamąją dalį.

¹⁰³ Žr. Sprendimo projekto 113 konstatuojamąją dalį.

¹⁰⁴ Žr. Komisijos įgyvendinimo sprendimo 2021/1173 168–171 konstatuojamąsias dalis.